

ROMÂNIA

consiliul județean galați

centrul cultural „dunărea de jos”

Dunărea de Jos

281 august 2025

Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”
Ediția a-XVIII-a, 21 - 24 august 2025

CEHIA

CONGO

FRANȚA

INDONEZIA

ITALIA

MACEDONIA
de NORD

MEXIC

TURCIA

Conseil international des organisations de festivals de folklore et d'arts traditionnels
The International Council of Organizations of Folklore Festivals and Folk Art

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS
MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:
Redactor șef: Florina Zaharia
Redactori: Alina-Simona Constantin, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.
Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:
https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Consiliul Județean Galați și Centrul Cultural „Dunărea de Jos” organizează în fiecare an Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”. În acest an, cea de-a 18-a ediție a festivalului este programată pentru 20-25 august 2025.

Încă de la prima ediție au fost prezenți sute de artiști din peste 30 de țări din Europa, Asia, Africa și America. Astfel, publicul gălățean a avut ocazia să fie martor la tradițiile și obiceiurile multor națiuni ale lumii.

Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului” este deschis doar artiștilor tineri și adulți (cu vârsta de peste 16 ani).

Festivalul este membru înregistrat CIOFF, iar organizatorii săi respectă pe deplin prevederile și recomandările formului internațional.

„Folclorul reprezintă identitatea sensibilității artistice, fiind cartea de vizită a conștiinței naționale, de aceea este important să păstrăm vii cântecele tradiționale și portul popular.”

Președintele Consiliului Județean Galați
Costel Fotea

Galațiul se transformă într-un adevărat spațiu cultural al folclorului, găzduind cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”, o tradiție a orașului nostru, un eveniment care promovează valorile culturale autentice.

Anul acesta vor urca pe scenă ansambluri folclorice din: **Cehia** - *University Folklore Ensemble GAUDEAMUS*, **Congo** - *Balet Africa du Maroc*, **Franța** - *Cercle Celtique BRUGAR MENEZ*, **Indonezia** - *Ansamblul JEPUN BALI*, **Italia** - *Folk Group ARIA DI CASA NOSTRA*, **Macedonia de Nord** - *Folklore Ensemble BOJMIJA*, **Mexic** - *XICOHTENCATL Folkloric Dance Company* și **Tucia** - *Istanbul YEDITEPE Spor Kulubu*.

 CEHIA University Folklore Ensemble GAUDEAMUS	 ITALIA Folk Group ARIA DI CASA NOSTRA
 CONGO BALET AFRICA du Maroc	 MACEDONIA de NORD Folklore Ensemble BOJMIJA
 FRANȚA Cercle Celtique BRUGAR MENEZ	 MEXIC XICOHTENCATL Folkloric Dance Company
 INDONEZIA Ansamblul JEPUN BALI	 TURCIA Istanbul YEDITEPE Spor Kulübü

Ediția a XVIII-a - 2025
Galați, ROMÂNIA

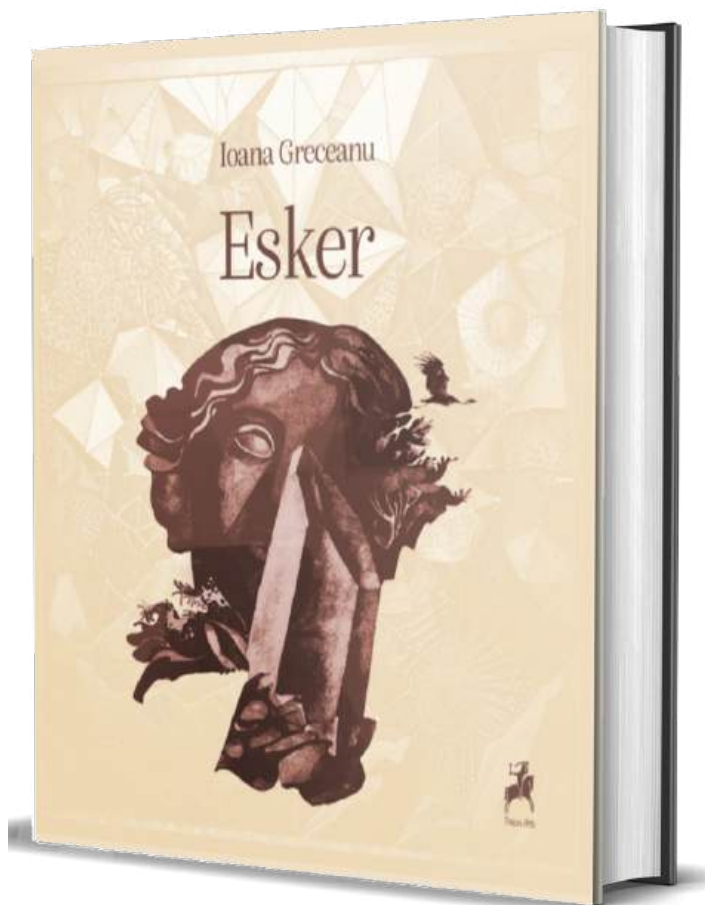
Suflet către Suflet!

Scindările din penumbră

Octavian MIHALCEA

Încă de la începutul cărții de poezie a Ioanei Greceanu, *Esker* (*Tracus Arte, București, 2025*), găsim un text ce are valoarea profesiei de credință, adevărat program poetic înglobând atitudini multilaterale. Scrisul, sensul și aspectările thanatice compun particularizări al căror expresionism are darul de a disemina multe dintre cele preexistente. Ioana Greceanu vorbește despre vocația transformării și orizonturile ilimitate, despre incalculabilul izbucnirilor din penumbră. Sunt presupuse reevaluări așa cum nu au mai fost. Poezia este mereu în slujba unei magii interioare ce se deplasează inevitabil înspre cele teribile.

Va fi mereu afirmată intimitatea absolut impenetrabilă a poemelor, cât și calitatea acestora de a modifica natura celui care le scrie. Inefabile atingeri non-umane pot fi corelate cu actul scrisului. Poeta propune transpuneri în regiuni ideatico-lirice datorite spectacolului, ale cărui particularități, la o privire atentă, fac parte din ceea ce a fost și încă mai este viața noastră: *Poezia dislocă/ până când ești deplasat (de plasat?) foarte departe/ unde, nu se știe unde/ și-acolo/ acele păsări elastice cu o aripă în cap/ și cealaltă în cer/ gen: păianjen (o enigmă)/ “cu creasta de aur”/ cortegii de împerecheri aleatorii/ ciugulitori din propria inimă/*

copii fugiți de acasă cu circul/ piei de șerpi de anul trecut pe pietre/ voci care te bântuie/ bolboroseli cu efect terapeutic pe termen scurt/ înghițitori de flăcări/ când bei dintr-un furtun de incendiu/ o nevoie acută

*de obiecte zburătoare neidentificate/ o voce intempestivă (de sus)/ în Pădurea celor o mie și unu de taciturni/ spioni deghizați (să trecem neobservați?)/ purtători de sarcină electrică/ autoviolență fierbinte și rece/ amintiri dintr-o boală genomică/ spital, pat de fier, febră, perfuzii, vaccin, sondă, mască/ contaminare/ emaciare/ vivisectie/ bolnavi externai nevindecați, punerea măștii/ scoaterea măștii, punerea măștii/ accesul la limită la aer/ întrezăriri de o clipă (în cădere) ale animalului intrinsec/ cazul șobolanilor hotărâți: o duzină/ de ieșiri de urgență din cuști/ cimitire obscure de natură afectivă/ eclipsă totală de realitate, cu superstițiile ei/ cărți (de joc?)/ îngrijire critică inefficientă/ intrare în forță în filmul propriu/ cu riscuri majore pentru coloana sonoră/ când la ora două din noapte/ nu poți să dormi și vezi/ poezia în spațiu (**Poezie în spațiu**). Vibrația substanței lirice a Ioanei Greceanu își pune o amprentă majoră în primul rând asupra celei care o generează. Poeta (re)cunoaște imponderabilități furtunoase, lipsa acestora determinând austeritatea ireductibilă a vidului. Dilatărilor puțin estimabile nu li se poate rezista. Lumina și noapte formează un tandem ale cărui variate interogații reflectă semnele scindării. Opacizarea celor sufletești reprezintă consecința potopului de suplicieri la care suntem martori. Ioana Greceanu vorbește despre clar-obscuritatea unei Zone foarte profunde, cu primordialitatea morții instalată silențios lângă o inconvertibilă conștiință a unicității care, din punct de vedere istoric, te condamnă astăzi la marginalitate. Aici, gregaritatea este respinsă funciar: *știu cum e: nu sunt/ unde sunt ei acum/ deși sunt/ deși mă expun/ fără rezerve/ privirilor fixe și indecise/ ei bine, știu să nu mă fac înțeleasă/ și prefer asta/ decât să fiu înțeleasă/ a fi înțeles este ca o mâncare sățioasă/ pe care îl obligi să o mănânce pe un sătul/ ca o băutură pe care i-o torni cu**

*forța pe gât/ cuiva care are mâinile legate la spate (**Știu cum e**). Înlanțuirea negațiilor frizează adeseori axiomaticul. Nocturnalul interior are nebănuite corespondențe cu elementul transcendent, eminamente glisant între a exista și a nu exista. Putem remarca pe tot parcursul cărții tipologia adâncimilor interșanjabile. Rădăcinile potențialului naufragiu nu sunt departe, însoțite de picturalitatea fascinației pentru flăcări.*

Imaginea sfâșierii inimilor tinde să devină dominante, fiind numite instrumentele dezechilibrului, teama inubliabilă. Undeva subzistă dorința depășirii limitărilor, a *pereților*, fără ca lumina să devină vreodată suverană.

Amintirea și genunea insanității reprezintă pericole conștientizate. Entitățile de dincolo de viață își fac simțită prezența într-o cheie ambivalentă, cu gesturi a căror poetică are ceva din magmaticul unui creier al sfinxului abia dezgropat. Adevărul poate lua înfățișarea acelei arme tăioase care, benevolentă, străpunge suflete: *Nu știu până unde pot merge/ cu zgarda adevărului de gât/ și cu lanțul neadevărului legat de picioare/ adevărul/ își face/ sau nu/ efectul?/ disimulez că își face/ posibilitatea unei intoxicații de care uneori s-a murit// acesta-i adevărul mort și înviat/ primesc lovitura adevărului înviat în față/ închid ochii instinctiv/ se spune că ceva lucrează pe dinăuntru/ în favoarea ta/ un fel de subsol închiriat de un binefăcător// ultima dată a uitat lumina aprinsă/ după câteva zile lumina s-a stins de la sine// astăzi mi-am amintit din nou: nu am fost de față/ când tata și-a dat ultima suflare/ când am ajuns acasă, i-am găsit pălăria atârnată în cui/ înconjurată de pânze de păianjen// așa mă simt eu// niciodată nu îmi voi putea ierta/ trecutul, prezentul și viitorul// și cum să mai cerșesc frumusețea și adevărul/ cu neliniștile mele*

ART CITY reading

degete încleștate pe cuvinte/ ca pe o sabie de samurai?//adevărul este un cuvânt care își schimbă sensul/ cu fiecare poem/ frumusețea este maceta de aur a lui Dumnezeu (Există dovezi că suntem particule elementare neaderente). Lirica Ioanei Greceanu ne înfățișează ipostaze frisonante de viață.

Adeseori, intimitatea este animată de un galop nemilos. Rafinamentele sepulcrale au accente ondulatorii, umbroase, acorduri contondente întrerupându-le brusc.

Poeziile vestesc constituirea traiectoriilor ce anihilează, tremorul străpungerilor cotidiene, malformațiile sintagmelor invadatoare. Ideatica aneantizării se impune tot mai des. Iubirea va fi integrată unui tablou abominabil ilustrând o cronicizată condiție a cvasi-existenței.

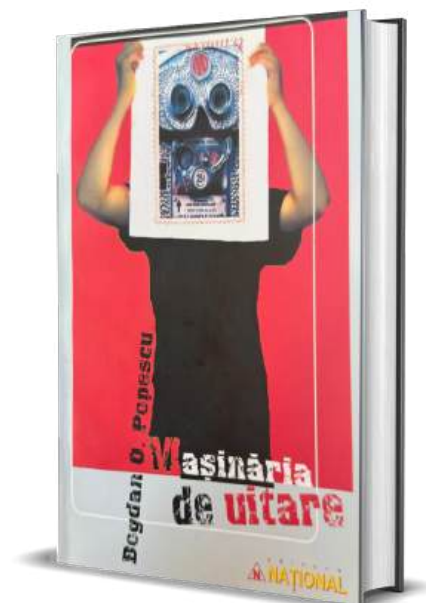
Trandafiri sub formă de cuțite brăzdează inima din oglindă. Pare că sunt și incandescențe pe eșafoduri interne, consonante cu dedublarea astrului fără milă. Dinspre începuturi vin explicații pentru mutabilul stărilor de fapt actuale, incomprehensibilul fințial putând fi cumva elucidat. Solilocviile poetice ale Ioanei Greceanu pendulează între a fi și a nu fi, ceea ce poziționează îndurerarea la nivel primordial: *sunt în uterul unui cuvânt: moarte/ știu deja jocul: aruncarea cu săgeți la țintă/ mâna nu tremură, arcul se întinde/ săgeata urmează exact direcția stabilită/ ținta rămâne nemișcată/ ținta sunt eu (Conținutul e supraîncărcat).*

Viață de aruncat

Bogdan O. Popescu

Editura Polirom, 2011

Mașinăria de uitare

Bogdan O. Popescu

Editura Național, 2004

Fetița din fereastră (schiță)

Tudor CICU

Pe strada noastră se aflau mulți copii. La capătul străzii era casa cu mansardă în care locuia Lia. Bunica ei o striga „fetița Lia”. Eram prieteni buni și deseori intram în curtea lor, ne așezam pe o bancă sub nuc și ea îmi povestea ce a mai citit în cartea de care nu se despărțea niciodată. Nu prea înțelegeam eu cine era prințul acela Mișkin și nici de ce a iubit-o (dintre Daria și Nastasia) cel mai mult pe Nastasia Filippovna, contemplându-i portretul. Dar, după cum povestea Lia, cred că între cei doi era o dragoste din milă. Însă Lia susținea că între cei doi era acel sentiment apăsător și dureros de compasiune sfâșietoare „soră cu suferința”. Nu prea mă interesa povestea Liei, cât istoria păpușii pe care i-o adusese tatăl ei din Bulgaria. Nu mai văzusem așa păpușă frumoasă, și pentru mine Bulgaria însemna o lume tare misterioasă, de neatins. Tatăl ei avea cai și căruță și făcea comerț cu sare, gaz și cărbuni prin toate satele dobrogene. Când se nimerea la frontieră să fie de gardă cunoscuți de-ai lui, atunci mergea și în satele bulgărești cu comerțul. Pe mine însă mă atrăgea cel mai mult joaca pe ceair, lângă iaz. Când primul copil ieșea în stradă și începea să fluiere scurt de trei ori, toți copiii ieșeau și hărmălaia înceta doar atunci când ajungeam cu toții la ceair și începea joaca de-a v-ați ascunselea. Înainte de a-și pierde păpușa prin lăstărișul de la ceair, Lia venea și ea cu noi. Apoi n-a mai ieșit din casă. Îi făcea plăcere să stea ore în șir la fereastra de la mansardă. Strada noastră se termina odată cu căsuța lor. Cândva locuiau aici împreună: mama, tata și bunica ei. Dincolo, la o sută de metri de gardul lor, începea pușcăria. În fața închisorii era un dud. O lăsau gardienii să se înalțe pe vârfuri și să prindă între palmele ei micuțe câte o creangă, culegând în buzunarul de la șorțuleț dulele negre și dulci. „La vară, vara viitoare, tăticle, am să te iau de mână și o să mâncăm împreună din dulele pomului”. Și mai ales visa. Visa că într-un alt colț de țară, într-o căsuță mică, trăia o fetiță ca ea, împreună cu bunica ei și într-o zi bunica îi scosese din cufărul vechi o păpușă din cârpe și bucăți de lemn, pe care zicea că i-o dăduse un prinț ce trecuse pe acolo. Păpușa din vis avea rochie de mătase de culoare roz cu floricele și lungă până la botine, întocmai cum avea păpușa ei și cum avea și Cenușăreasa din povestea bunicii. Fetița însă spera că într-o zi prințul acela va veni și la ea și îi va aduce păpușa pe care o pierduse. Tatăl îi spusese odată că fetițe ca ea își visează norocul. Foarte bine! Își spunea fetița. „Cine nu-și cunoaște norocul, n-are decât să se chinuie stând în poziție de drepti în așteptarea lui, ca acei deținuți strânși în formație la apelul de seară”. Nici un alt ochi, în afară de al ei, n-avea să vadă atât de firesc, săptămână după săptămână, de la ea din fereastră, spectacolul din curtea pușcăriei. Simțea însă că acest spectacol nu urmărea decât oribila degradare a propriului suflet. „Azi, spuse fetița, n-am să mai privesc prin fereastră. Nu mai am ce-mi imagina... Toate astea, acum vor fi așezate ca într-un mormânt”. Și urmau zile întregi de tăcere. După acea

întâmplare pe ceair, când și-a pierdut păpușa, am mai trecut pe sub fereastra ei și o fluieram scurt, de trei ori, cum ne era semnalul, să iasă în stradă. O zăream la fereastra de la mansardă, cu coatele pe pervaz, citind din acea carte.

Când mă auzea, doar scotea capul pe geam și îmi spunea că deocamdată n-are chef să iasă la joacă, că tocmai citea, a nu știu câta oară, scena în care prințul Mășkin o vede pe frumoasa și faimoasa Nastasia Filippovna în casa Epancinilor, pentru prima oară, dar îi spusese că o știa dintr-un vis. „Ăăă!... m-am mirat eu. Și pentru un nenorocit de prinț nu mai ieși la joacă?”. Deci asta era!

Noi, cei de pe strada fetei, știam că tatăl ei pleca deseori, cu săptămânile, de acasă. De la bunică-sa aflase și ea că tatăl ei trecea granița în Bulgaria și se ocupa cu comerțul. „Ce fel de comerț?” sărea ea cu întrebările în calea bunicii, știind că doar așa bunică-sa nu va trece mai departe și ca să mai stea de vorbă, să îi aducă alte lămuriri. Iar bunică-sa, așa ni se spunea, o privea mirată. Adică, ce o interesa pe ea? Bine că tatăl mai aducea și acasă de-ale gurii. Dar fetița nu se lăsa păcălită cu una, cu două. Eram siguri că avea ceva, ziceam noi, copiii de pe strada aia, ceva din stăruința acelor ochi cu care Dostoievski privise neclintit dinaintea plutonului de execuție, că tot era îndrăgostită de autorul rus. „Cu ajutorul lui Dumnezeu, o să fim o familie reunită!” o liniștea bunica, văzând-o tristă și cu gândul la tatăl ei plecat. Dar de ceva vreme, tatăl ei nu se mai întorsese acasă din acele drumuri prin satele dobrogene sau din satele bulgărești. Pesemne, zicea ea, o fi având încă mult de lucru pe-acolo. Sau atât știa ea pe atunci.

Și bunica nu-i mai spunea nimic, deși ea o pisa cu întrebările. „Dar dacă Dumnezeu nu-i va arăta drumul întoarcerii către casă?” insista fetița. „Ce Dumnezeu poate să fie cel închipuit de tine? Mai bine te culci...” căuta bunica să-i domolească din avânt. Și fetița asculta de vorba bunicii. Pleca la culcare să-și întâmpine visul. Căuta să-și imagineze mai departe tot ceea ce i se arătase în vise cu o seară înainte, când tatăl venise în visul ei, o luase de mână și o dusesse pe un câmp plin cu pepeni, iar ei îi spusese să nu-i fie teamă și să culeagă unul pe pofta prințesei lui. „A fost bostana bunicului tău, îi auzea ea glasul tatălui. Ținea să te ia cu el și să îți aleagă cel mai frumos pepene. N-a mai apucat. Când a venit colectivizarea, prin '52, i-au confiscat pământul și pe el l-au vârat în închisoare.

Acolo l-au bătut ca pe hoții de cai, l-au mutilat... Din asta i s-a tras necazul și s-a dus repede în mormânt, ca mulți alții”. Dar dacă n-are să mai viseze de unde a rămas? se întreba ea. Asta era unul din acele gânduri care sfredelea, în mintea ei, ca o carie. „Nu, nu se poate! Tata se va ține de cuvânt. Doar mi-a promis”. Se și vedea ținută de mână de tatăl ei, care urma să vină și să-și scuture, în prag, cizmele de zăpadă. Ca atunci! Oare câți ani să fi avut? Avea trei ani. Era mică, dar ținea minte totul. Asta se întâmplase într-o iarnă. Rămăseseră singure, ea, mama și bunica, în căsuța tot mai friguroasă. Tatăl ei sosise la timp; nu mai aveau lemne de foc. „A murit călăul Stalin”, l-a auzit pe tatăl ei la un moment dat. Era de bine, era de rău? Ar fi vrut să o întrebe pe bunică-sa, dar era atâta vânzoleală în casă! Pe cine să întrebi?... Și au mai trecut alți patru ani.

Într-o dimineață s-a trezit în plină forfotă prin casa lor. Cineva striga pe uliță că lumea se strânsese deja la casa lui Voicu, fratele mai mic al tatălui ei. „Cine a mai murit?... Cine oare a mai murit?...” se întrebau, pe ulițe, unii și alții. „Petru Groza, șeful de la București, omul guvernului” a auzit fetița când ieșise în uliță. Atunci a alergat și ea, desculță, cale de trei-patru străzi, tot într-o fugă. În sat, doar Voicu avea un radio ce funcționa pe baterii cu

pile. Dinaintea acelei cutii, înghesuiți cu mic, cu mare, bărbați, femei, copii, plângeau cu toții. Dar ea nu înțelegea nimic din toată nebunia aceea. Ceremonialul acela difuzat în direct la radio impresionase un sat întreg. A stat și ea în mulțimea de oameni strânși în stradă, în frig, până l-au condus ăia din cutia vorbitoare, la cimitirul Ghencea, pe Petru Groza. De mult timp, probabil, n-a mai avut cătunul acela o astfel de înmormântare în direct. Fetița a plecat spre casă, fără să înțeleagă o iotă din toate alea. Auzise un zvon, doar auzise, că tatăl ei fusese ridicat în plină stradă, atunci când tocmai le striga celor strânși dinaintea acelui radio să plece spre casele lor și să se bucure, că de-abia acum Dumnezeu le făcuse și lor dreptate pentru pământurile luate la CAP. „De ce-l plângeți, mă? le strigase celor de față. Că doar el v-a luat pământurile și v-a înghesuit în colectivă! Din cauza lui nu are liniște nici tata în mormânt”. Bunică-sa nu-i spusese nimic clar. Dar fetița nu dăduse crezare acelui zvon. Era tot mai sigură că va veni tatăl și o va lămuri despre toate aceste lucruri tare încurcate. Însă tatăl ei nu se mai întorsese acasă. Dar, iată, venise și vara, în care ea voia să-i arate dadele negre și dulci, apoi trecuse vara și venise toamna. O toamnă lungă în care, când i se zbătea ochiul, chipul ei avea un aer chinuit. „Cam de mult timp...” socotise fetița, tatăl ei nu mai dăduse pe acasă. Și tocmai venise iarna. I se spusese că mai avea să întârzie o vreme prin țara aceea străină. Dar fiecare zi de la dispariția tatălui îi era bine conturată în memorie. Uneori amintirile se năpusteau asupra ei, nu succesiv, ci în haită. Și de data asta nu mai era la fel. Avea o strângere în stomac ce i se suia până în cerul gurii. Ar fi vrut să fie o pasăre. Liberă ca orice pasăre. Să poată pleca, luându-și zborul de la fereastră, când voia. Dar cine să o înțeleagă, când avea și ea să fie liberă, liberă ca pasărea aceea de pe cer? Unde oare să zboare mai întâi? Când îl văzuse pentru ultima oară, tatăl ei avea într-o mână pălăria de pai. Îi făcuse semne cu ea. Ca și cum nu mai voia să se despartă de fetița lui. Ea văzuse cum îi lăcrimaseră ochii și își legăna capul, ca atunci când chibzuia că ar mai avea ceva de spus. Dar nu mai apucase. Plecase fără a mai spune ceva. „Parcă e pendulul din sufrageria mătușii Ecaterina” zâmbise fetița în urma lui.

După plecarea tatălui își pusese capul pe pernă și visase cam ce o să-i aducă el la întoarcerea sa acasă. „Ce bine ar fi să-mi găsească păpușa!” se amăgea de una singură. Dar măcar visa. Știți visele alea când până și cerul se prăbușește, ca în dansul fulgilor de nea, și totul miroase a sfârșitul lumii? Cenușăresei i s-o fi spus, de către cineva, ceva despre mândrie și despre vanitatea celor din jur? Realiza că pentru ea dansul din vis nu se putea sfârși ca în tabloul lui Breugel, fiindcă acolo toate dansatoarele primeau câte un sărut. Așa ceva și-ar fi dorit și fetița în momentul despărțirii de tatăl ei. Dar știa că trebuie să creadă în ceva: un munte, un copac foarte mare, o scoică azvârlită pe țărnam, cum văzuse într-o poză din cartea în care citea bunica. Ceva sfânt! Că pentru fiecare există un loc anume unde să se poată ruga. „Ochii tatei sunt înlăcrimați!... Ochii tatei sunt înlăcrimați!” repeta ea, stând dinaintea ferestrei, acolo unde vedea, înțelegea și visa un câmp plin cu pepeni, dar și ciorile alea cobitoare făcând larmă în salcâmi. Însă cel mai mult visa dudul din fața închisorii. Cum se înălța ea pe vârfuri, de prindea câte o creangă și culegea în palme dadele negre și dulci. „Pentru tine, tată! Pentru tine le-am cules! Nu-i așa că sunt tare gustoase?” Apoi amintirile chiar se năpusteau, ca în haită, de nu mai înțelegea nimic. Și își repeta: „O să vină tata... o să vină tata!...” Repeta asta aproape zilnic și apoi, când se trezea, o vedea pe bunică-sa în straie de sărbătoare, cu obrajii ca două pâini puse la dospit. Astfel îi apărea și chipul mamei, când se uita pe fereastră. Precum al bunicii, atunci când o lua de mână și mergeau la biserică de se rugau. Bunica măcar știa pentru ce se ruga, dar ea era răbdătoare și se întreținea în gând cu sfinții de pe pereții bisericii.

De un timp, stând cu ochii în fereastră, în urechi îi turuia febra. Ca un car hodorogit care trecea pe ulița lor. Parcă era carul cu cercuri de fier al bunicului, din vremea când el trăia. Trecea de la fereastră și se urca în pat, și apoi cu capul pe pernă, fetei i se făcea cald. Și tușea. Repetat. „De la fumul de tămâie al părintelui” gândea ea. De când nu mai fusese și cu tatăl ei la biserică? „Ia să socotim?” se tot gândea fetea. Și își aduse aminte că avea șase sau poate șapte anișori când tatăl ei, împreună cu bunica și alte vecine, o conduseseră pe mama ei, în alai mare, în biserică. Dar nu înțelegea de ce mama ei nu se uita la ea când îi strângea mâna albă și rece. În imaginația ei se vedea, mai mereu, lângă ea. „De ce fusese lăsată singură în capela aia rece?” Cel cu care vorbea era gândul: „Ea se roagă acum și pentru mine!” îi răspundea gândului. Astfel dialoga fetea, stând în fața ferestrei. Și gândul îi făcea și fetei pe plac. Două morminte spăla acum vântul și ploaia în cimitir prin costrei: al bunicului și al mamei. Și crucea ce le străjuia mormintele. De la fereastră toate i se păreau, uneori, doar niște năzăriri care treceau pe dinaintea ei în nopțile reci și grele.

Dar la capătul străzii știa că se găsea pușcăria străjuită de-o livadă cu pruni și, solitar, aproape de porțile alea înalte, dudul ei mult îndrăgit. Așa trecură încă vreo câțiva ani din aceia nebuni... Cu aceleași bălării pe care le știa întinse până la garduri, cu patrulare la capătul străzii, cu aceleași voci strigându-se la fel noapte de noapte. Bunica îi împletea părul în codițe și-i spunea că de-acum a crescut mare. Odată s-a trezit lângă dud. Trecuse de mult vremea dudelor. Așa că a înaintat spre poarta necunoscută a închisorii. „Trebuie să vii doar dimineața și apoi aștepti la rând să iei un număr de ordine” i-a zis gardianul. S-a întors. O avea pe bunica acasă. „O să ne descurcăm noi, amândouă. Nu poate fi asta sfârșitul lumii” își spunea. Și alături de bunica putea să viseze frumos la fereastră ori să se cuibărească în brațele bunicii, cea care-i murmură mereu un cântec fetei. Nu așa îi fusese ei toată copilăria? Mama ei îi cânta, și ea, uneori acel cântec, ceva care amintea despre o fată cenușărească care își găsisse norocul într-un pantof: „Să vedem unde găsești/ Pantofiori ca și ai mei, dragă Lia?/ Doar când o să-i nimerești/ Pentru mine, pe-ai reginei Maria”. Mai știa că nu avea niciun rost să mai murmure acum cântecul acela despre o cenușărească ce avusese atâta noroc. Doar îngâna un cântecel, care spunea că la sfârșitul zilei, pe secetă sau ninsoare, tatăl ei va veni cu mâncare. Și de acolo, de la fereastră, va sări alergând să-i deschidă poarta, de îndată ce se vor auzi în cătun potcoavele cailor. Căii tatălui în galop... În urechi îi turuia febra, ca un car în mișcare. „Tatăl nostru care ești în ceruri...” Așa i se spusese. Că El are grijă de soarta fetei, de iarba crescută peste morminte, de tatăl care întârzia în ninsoare și de muntele ei de jurămintele.

Da, la capătul străzii era doar pușcăria și fumul tămâiei ce urca înspre cer de la biserică unde fusese alături de mama sa pe ultimul drum. Și-n geamul ferestrei, vântul și ploaia biciuiau amintirile fetei. Chiar până dincolo de linia orizontului, în cel mai tare mister. Mister care îl învăluise și pe tatăl ei, până dincolo de porțile închisorii. Iar fetei totul i se părea acum mult mai misterios și mai tulbure decât realitatea. De acolo, de sus, de la fereastra mansardei, ochii ei grei, lipsiți de viață, păreau a spune: „În ce colț al tabloului lui Breugel a nimerit, oare, visul acesta al meu?”

Dunărea Mirabilis

Gheorghe FELEA

Spirit enciclopedic, savantul Anton Dumitriu, veritabil homo universalis (asemuiabil cu cei descriși în cartea sa *Homo universalis*. Încercare asupra naturii realității umane) îmi provoacă, de fiecare dată, întâlniri admirabile (după modelul celor din volumul *Cartea întâlnirilor admirabile*) la reluarea, iarăși și iarăși, a lecturii superbului său eseu *Terra Mirabilis sau Întâlnirea cu pământul natal*.

De fapt, răsfațul cultural devine admirabil, în acord cu etimologia conceptului („admirabil” și „admirare” provin din ἄγμαι, „a admira”, cu ἄγη, „mirare”, ἄγᾶλλω, „a slăvi”, γαίω, „a se mândri”, „a se bucura” sau, pe filieră latină, din gau, gaudium, gaudere care exprimă bucuria, fericirea). Etimologia lui ἄγαπάω cu sensul de *a avea propria bucurie în ceva, mirare, contemplanță, admirație*, reprezintă uvertura pentru simfonia sentimentelor generate de *Sfânta Treime a românilor*, fericită sintagmă a poetului nepereche Marele Eminescu care, în publicistica sa, lansează această superbă sintagmă, unind Dunărea cu Carpații și cu Marea Neagră sub semnul voinței divine. Fără a deveni tributari determinismului geografic invocăm, referitor tot la spațiul românesc, pe Răzvan Theodorescu care lansează o altă fericită expresie, asemuind *România cu un triumfi al munților și un pătrat al apelor*.

Anterior, Jonathan Gottfried Herder în *Idei despre filozofia istoriei omenirii* conchidea, în același sens, că *Mările,*

munții și râurile sunt limitele naturale ale națiunilor, obiceiurilor, limbilor, regatelor, cât și ale teritoriilor; iar în cele mai mari revoluții, ele au fost linii directoare sau hotare ale istoriei lumii. Dați fluviilor un alt curs, lanțurilor de munți o altă direcție, malurilor mării alte contururi: și aceasta va fi suficient pentru a schimba în întregime și pentru totdeauna formele de dezvoltare a omenirii pe acest teren nesigur pe care se succed națiunile.

Am insistat asupra rolului factorului geografic, pentru că treimea naturală a României, pătratul apelor și triumfiul munților nu dispun încă de propriile monografii/enciclopedii, deși aproape toate lucrările când se referă la spațiul național îl definesc ca fiind carpato-danubiano-pontic. În mod special, deplângem faptul că, până acum, nu a apărut nicio lucrare enciclopedică de referință, care să cartografieze bazinul hidrografic dunărean, să decodeze fizionomia spirituală danubiană și să prezinte, (quasi)exhaustiv, întreaga problematică specifică *Amazonului Europei*. Trebuie să recunoaștem că neîmplinirea se înscrie într-o realitate mai complexă, generată de faptul că noi, românii, prin comparație cu alte popoare, nu am avut vocația enciclopedismului, deși în mod paradoxal am avut câțiva titani enciclopediști (D. Cantemir, B. P. Hașdeu, Mircea Eliade, N. Iorga etc).

Poate și de aceea, de fiecare dată, lectura splendidei bijuterii stilistice a

eruditului logician Anton Dumitriu îmi provoacă un tumult spiritual, o rememorare a parcursului existențial, printr-o resuscitare a profunzimilor universului spiritual, pentru că, în acele momente, mă regăsesc cu țara mea. Într-o consonanță deplină cu imnul dedicat de ilustrul logician gliei străbune, mă regăsesc plenar prin apartenența la plaiul românesc, la românism și românitate.

Printr-un exordium ex abrupto Anton Dumitriu declanșează o veritabilă canonadă stilistică, întreabându-se: *Cînd te întâlnești cu țara ta? Vreau să spun, cînd ești conștient că trăiești într-un univers propriu, cu axele lui de coordonate, cu valorile lui, pe care le-ai admis fiindcă sunt ale tale, pe care nu le poți ignora, fiindcă nu te poți ignora pe tine însuși? Construită într-o unitate perfectă, cu un contur închis aproape circular de către Mare, Dunăre și râuri, traversată de o coamă de munți, care parcă ar vrea să fixeze această circularitate, țara noastră vorbește imaginației, așa cum plămuirile norilor pe cer vorbesc poezilor și visătorilor.*

Cînd m-am întâlnit cu această formă și cînd mi-a vorbit atât de mult? Întîlnirea a avut loc în copilărie, cînd priveam fără să mă satur cursul Dunării și jocul valurilor ei... și ascultam poveștile bătrînului Danubiu. Bulboanele sau anafoarele lui, sau uneori, pe timp de vijelie, valurile lui puternice, care făceau un zgomot ca și cum ar fi fost vocea mării, toate îmi cântau legende și vedeam aievea luntrii cu geți și daci, sau trireme romane, sau chiar caiace otomane, care înfruntau pericolele și adâncimea marelui fluviu.. Aceasta, am crezut, era țara mea.

Mai târziu, cînd am privit de pe Bucegi în largul spațiului românesc și, într-o zi clară, am zărit Dunărea, și în închipuirea mea neînfrînată îmi imaginam că s-ar putea vedea și Marea, atunci mi-am spus că țara românească este măsurată de privirea Omului, atât cât se poate întinde ea, de pe vârful cel mai înalt al munților și

până la Dunăre, Tisa și Marea cea mare. Iar cînd am trecut pe lângă Munții Făgărașului și mi s-au arătat formele de basm pe care le plăsmuiau în întîlnirea cu Cerul, atunci sufletul mi s-a umplut de poezie și mi-am spus: aceasta este țara mea.

Dar nu era așa. Sau aceasta nu era totul. *Nu țara era a mea, ci eu eram al țării. Eu aparțineam unui destin, unei Istorii, care a determinat orbita pe care a evoluat întreaga mea viață. În fond, destinul unui neam nu este decât Istoria lui implicită și Istoria nu este decât destinul explicit. Aparținem acestei Istorii, fiindcă Istoria acestui pămînt și a acestui neam ne-a imprimat un destin, în care suntem, fiecare din noi, un element, anonim sau nu. Istoria neamului românesc determină destinul oricărui român, destin care, ca și fluviul, îl poartă ca pe un val pe drumul prescris de geografie și de timp. Așa a simțit, probabil, și Eminescu în versurile sale (din Scrisoarea a IV-a): O tragedie sfârșește un destin sau o Istorie, dacă înțelegem acești termeni în sensul dat mai sus. Cu poporul român s-a petrecut un fapt extraordinar: o tragedie a constituit începutul unui nou destin pentru el. Când legiunile împăratului Traian zdrobesc armatele lui Decebal, viteazul rege împreună cu căpeteniile lui se sinucid. După toate încheierile tragediilor ne-am fi așteptat ca acest zguduitor final să fie sfârșitul unui neam și al unei Istorii. Cu distrugerea Sarmizegetusei însă s-a făcut numai o cotitură în destinul unui popor, care pune un început nou în Istoria lui. Faptul acesta excepțional se datorează mai multor factori, dintre care unul este dat sigur de vitalitatea și puterea psihică și biologică a geto-dacilor, și un altul este osmoza a două seminții.*

Românii sunt și romani: orientările lor cardinale sunt dominate de umbra marelui împărat roman dar, în același timp, figurile cele mai populare sunt dacice, și uneori ai impresia că au coborît direct de pe Columna lui Traian. Mândria omului de

pe meleagurile noastre a fost că se trage de la Râm, dar și că aparține acestui țărâm. Astfel, între cuceritori și cucerțiți, s-a stabilit o osmoză. Așa s-a născut un popor cu virtuți înnoite, care erau comune și dacilor, și romanilor

Negăsim dar în fața unei tragedii care este începutul unei noi Istorii, al unui nou destin, al unui neam înnoit, poporul daco-roman. Gestația va dura mult, dar ieșirea din destin în Istorie, adică în explicitarea lui, va fi prodigioasă, grație acelei forțe tenace a sufletului geto-dac, care și-a învins propria lui tragedie, și a forțelor pământului acestuia, care i-au asimilat pe învingători. De fapt, au fost două victorii: a civilizației romanilor și a vitalității biologice și psihice a dacilor și de aici și interpenetrația lor.

Romanii își începeau era lor de la „întemeierea cetății” - ab urbe condita, adică de la fondarea Romei. Istoria noastră nu are de fapt un început fix, fiindcă noi nu am încetat să continuăm istoria geto-dacilor; tocmai fiindcă am rămas în același cadru spațial ca strămoșii noștri, dar poporul român, cu specificitatea lui de astăzi, pe care i-au dat-o cele aproape două milenii de frământare, își începe destinul său de la distrugerea Sarmizegetusei (ab urbe deleta!).

În studiul său, Anton Dumitriu, se confesează utilizând, la persoana I singular, cu repetitivitate, locuțiunea patetică țara mea. Derularea ulterioară a întregii expuneri abundă în referiri vizând admirația nețărmurită a autorului față de istoria neamului, miturile fondatoare ale românității și geografia sacră a pământului strămoșesc măsurat, cum spune el, ...*de privirea Omului, atât cât se poate întinde ea, de pe vârful cel mai înalt al munților și până la Dunăre, Tisa și Marea cea mare. Astfel, Terra Mirabilis sau Întâlnirea cu pământul natal, devine un eseu antologic al definirii patriotismului, testimoniu pentru ceea ce susținea Elisée Reclus geografia nu este altceva decât istorie în spațiu, tot așa*

cum istoria este geografie în timp.

Din această perspectivă, universul danubian se dezvăluie ca un spațiu matrice cu plâsmuiri mitice, miraj al apei primordiale, topos al tuturor intereselor și țărâm al cutezanței și reveriei, geografie spirituală cu aura levantină și impulsuri septentrionale, teritoriu de legendă și bazar balcanic, rasă europeană cu inflexiuni orientale, microcosmos pitoresc cu accente picarești, o lume captivantă populată de mituri urbane sau de locuri virgine, un microunivers cosmopolit cu pecete autohtonă, dominat de interese mercantile ori de drame pasionale. Acestea ar fi, în accepția mea, reperele identitare care definesc Dunărea mirabilis. Evident, descoperim un spațiu din care nu lipsesc miturile, legendele, baladele și enigmele care potențează imaginația și întrețin fabulosul, într-o lume adesea grăbită și insensibilă, nu numai la chemările spiritului dar și incapabilă să se debaraseze de unele stereotipii.

Devenit septuagenar, renasc la bucuria revenirii în Ithaca danubiană, întineresc la reîntâlnirea cu *Terra mirabilis* și cu *Amazonul Europei*. De aproape 50 de ani, ascult vrăjit povestea Marelui Fluviu, contemplan din balcon miracolul cotidian, copleșit de grandoarea Dunării, adulmecând cu nesaț respirația umedă a undelor, tânjind după mângâierea diafană a picăturilor de apă, similară cu cea a boabelor de rouă, ascultând smerit simfonia apei, cu tonalități când ademenitoare precum chemarea de sirenă, când sincopate precum zbuciumul năvalnic al talazurilor înspumate de Eol. Adesea, copleșit de pitoresc și sublim, rămân suspendat între reverie și exaltare. Între terestru și acvatic încercând să disting din simfonia apelor povestea curgerii acestui fluviu fabulous, lume din „altă lume”, feerie fără sfârșit a celor *O mie și una de nopți*, în care Șeherezada dunăreană creează un spațiu al „Fabulei”, un Isarlâk al oamenilor din Câmpia Română, un topos al legendelor și al poveștilor de demult. Dunărea, brâul Europei

și temelia noastră pe care ne sprijinim istoria și speranța, însumează atâtea povești, încât multe generații se vor inspira din filonul inepuizabil, pentru a cânta iubirea de neam, frumusețile naturii și vijelia clocotitoare a acestei ape plătuite de zei.

În: *Chestiunea Dunării*, inegalabilul Iorga, vrăjit și el de mirajul Dunării mărturisea: *Marele fluviu m-a atras întotdeauna și a fost și este dispus oricând și pentru oricine să-și spună povestea. Dar trebuie să știi și să vrei să o asculți.* Pentru a-i asculta povestea este necesar să ne întoarcem la tripla interogație kantiană din partea finală a *Criticii rațiunii pure*: *tot interesul rațiunii este cuprins în următoarele trei întrebări: Ce pot ști ?, Ce trebuie să fac ?, Ce-mi este îngăduit să sper?*.

De ceva vreme am lansat ideea redactării unei sinteze pusă sub sigla *Enciclopedia Dunării*, Lucrarea, organizată tematic, urma să concentreze forțe pentru a putea acoperi și finaliza textele aferente domeniului. În Apel se enumerau și câteva teme: navigație, fonii, etnii și limbi, instituții religioase și laice, cetăți, târguri și orașe etc. aspecte care, împreună cu multe altele, urmau să fie incluse în *Enciclopedie*.

Realizarea unei *Enciclopedii a Dunării* avea un antecedent în viziunea lui Jean Bart din *Cartea Dunărei*: *Noi, urmașii dacilor, trebuie să reînviem Cultul Dunării deoarece în fața sa, subjugat de măreția acestui fenomen al naturii,... te întrebi cu mirare: De unde vine? Cum s-a format uriașa masă lichidă? Cum poate curge neîntrerupt, de mii de ani, spre mare? Fără sfârșit? Fără răgaz? Ce bogății poartă în navele cari plutesc pe tulburele unde? Ce bogății ascunde în noaptea fundului ei? Ce rol a jucat apa aceasta în istoria omenirii? Câte neamuri și seminții nu s-au perindat pe drumul ei de apă. Unde sunt? Ce urme au lăsat în lungă scurgere a veacurilor? Câte cetăți, orașe, sate, s-au ridicat și s-au prăbușit pe malurile sale?*

Pentru a oferi răspunsuri competente

la aceste interogații trebuie asigurat întregul arsenal documentar, se impune decantarea și sistematizarea impresionantului volum de informații și, abia apoi, structurarea și tratarea exhaustivă a problematicii specifice Dunării Pentru a deveni realitate *Enciclopedia* ar trebui să fie proiectul nu numai al comunității academice, ci să implice, atât cât este necesar, instituții și autorități competente, să beneficieze de contribuția specialiștilor și a oamenilor de cultură reprezentativi, care, împreună sau separat, în echipe sau individual, să-și aducă obolul la această lucrare, care sperăm că nu va încremeni în proiect și nici nu va fi destinată bibliotecii proiectelor eșuate.. Bineînțeles, nu va fi ușor dar nici imposibil de realizat acest proiect dar sunt încrezător că, în curând, bibliotecile din țară și din bazinul fluviului vor etala, ca pe un trofeu valoros, volumele *Enciclopediei Dunării!*

Cu realism, trebuie recunoscut că prezența noastră pe harta și preocupările Occidentului nu este suficient de expresivă! Mai mult chiar, dacă pentru politica externă a țărilor din zonă, cât și pentru Uniunea Europeană sau NATO Dunărea reprezintă o zonă de importanță strategică, în spațiul academic interesul pentru acest subiect nu are magnitudinea necesară. Prin contrast, este elocventă situația Austriei care a introdus în imaginare moderne Dunărea „albastră”, o culoare simbol plecând de la celebrul vals, dar pentru care fluviul are o valoare de arteră vitală. Exemplul unei țări mici, dar mare prin gândire, strategie și contribuția la tipul occidental de civilizație ar putea fi contaminant și pentru noi. În fine, „*drumul fără pulbere*” din folclorul românesc, devine „*marele drum al Dunării*” în referințele comisiilor internaționale, ale documentelor diverselor convenții în care spațiul geografic primește sigiliul „*ideii dunărene*”. Devine tot mai pregnantă o linie strategică, prin care se articulează alianțe, proiecte, sinergii (având gramatici instituționale și faze distincte - ale primei, și respectiv celei de-a doua

europenizări), cu o dinamică influențată de forma imaginată, structurile construite, gradul de funcționalitate: de la Marea Neagră la Marea Baltică. *Căderea Zidului Berlinului*, momentul fondator al noii traiectorii europene, eveniment cu valoare simbolică, capătă noi dimensiuni pentru reîntregirea celor două Europe, imaginată ca o convergență a estului spre UE și ca sinergii regionale și interregionale spre o integrare europeană, în care întregul spațiu dunărean, se deconstruiește și se recontextualizează, în cadrul simbolic al alterității.

Deși suntem conștienți de dificultățile realizării proiectului și nu subestimăm greutățile care trebuie depășite, susținem cu tărie, împreună cu Vasile Pârvan, că *Enciclopedia* este *Datoria* vieții noastre. Aceasta este esența *Lecției de deschidere a cursurilor de istoria antică și de istoria artelor, ținute în semestrul de iarnă 1919 - 1920 la Universitatea din Cluj*, prin care Pârvan proclamă solemn că: *primenirea și progresul României nu vor veni niciodată de la masivitatea impertinentă a bogătaşului și nici de [la] brutalitatea greoaie a proletarului care nu se gândește decât la mai multă pâine, ci ele nu vor putea fi puse în lucru decât de intelectualii autentici ai nației, de preoții aspri ai unei religii de purificare, profeții unui timp ce iau distanță și repudiază poftele grăbite ale hămesitorilor contemporani. Supremul scop al luptei noastre - spunea Pârvan - e spiritualizarea vieții marelui organism social- politic și cultural creator, care e națiunea.*

Apreciem că *Enciclopedia Dunării*, *Datoria* vieții noastre trebuie pusă, la îndemnul lui Pârvan, sub semnul muncii, cultul amintirii și rodnicia prieteniei. *Munca e ritmul vieții* - afirma savantul în *Memoriale*. *Ea dă, ca și libertatea, tărie și frumusețe și caracter propriu ființei noastre*. Tot de la Pârvan învățăm cultul amintirii, înțeles nu doar ca o atitudine sentimentală, cum se întâmplă îndeobște, ci ca o receptare activă, integratoare a moștenirii celor ce s-au

adăugat definitiv la strămoși, o modalitate de selecție și de propulsie a valorilor care să asigure progresul. Și, tot de la Pârvan, trebuie să preluăm ce înseamnă, cu adevărat, *cultul prieteniei, menit să întrețină solidaritatea întru realizarea înaltelor idealuri*. Cu această triadă: muncă, amintire, prietenie, ca instrument și ca metodă, *Enciclopedia* are toate șansele să apară. Nu mai rămâne decât să dăm curs altui îndemn pârvanian: *Desfă-ți dară aripile, suflet al națiunii mele, lovește cu ele puternic și larg aerul lumii de jos și ia-ți ca un vultur zborul în țările senine și curate și solitudinea calmă a cerului te va reînvăța olimpicul ritm constant al eternului, netulburat de moarte, al legilor veșnice după care trăiește Infinitul, din care, ca lumina eternă, răsfrântă în spațiile interastrale, se răsfrâng în sufletul nostru ideile, spiritul, viața..*

Într-adevăr, *Enciclopedia Dunării* poate constitui un obiectiv major al unei generații iar realizarea ei ar înscri-o pe aceasta în eternitate. Noi nu suntem suficient de conștienți că vremurile contemporane, în pofida multor tare și disfuncții, oferă destule oportunități și similitudini cu cele de care a beneficiat tânăra generație interbelică. De fapt, peste timp, mesajul lui Mircea Eliade dobândește semnificații premonitorii: *Am avut norocul să aparțin singurei generații „necondiționată istoricește” și am profitat cât am putut de acest noroc. exersând nevoia lăuntrică de a cunoaște cât mai mult și cât mai repede. Mai ales asta: cât mai repede - pentru că presimțeam de mult că nu vom avea timp, că libertatea de care ne bucurăm e provizorie, iar siguranța - iluzorie, că, foarte curând, Istoria ne va confisca din nou*. Sunt tot atâtea argumente pentru a ne mobiliza și să reușim, în premieră, să publicăm *Enciclopedia*!

O ultimă pasiune II

Carmen ANDREI

3.

S-a trezit într-o cameră de spital, după ce i s-a făcut radiografie și a fost pus în ghips. Medicii i-au spus că îl vor ține câteva zile sub observație, de altfel, nu atât pentru starea umărului, cât pentru starea inimii lui: șocul provocat de vis îi provocase un mic infarct, nimic grav, firește, dar era un lucru care impunea supraveghere și multă odihnă. Imediat după ce a primit îngrijiri, Ministrul Culturii a cerut să fie lăsat singur. Avea nevoie să reflecteze și să scape de angoasa ascunsă care-l ținea în chingi. Visul acesta era de-a dreptul grotesc. Toate imaginile îi rămăseseră în minte până în cele mai mici detalii. Ținea să le vadă iar pe rând ca să le exorcizeze.

Și-a adus aminte întâi de minunata impresie de ușurătate care îl cuprinsese în momentul în care se înălța spre cerul albastru. Căci visul începuse într-o atmosferă de fericire deplină. Convins că e obiectul unei alegeri mărețe, Ministrul Culturii simțise că e într-adevăr transfigurat. Decorul din jurul lui era scăldat în lumină ; argintul viu al celor patru bidivii ai săi strălucea, iar îngerășii albi și trandafirii zburătăceau în jurul carului. Acolo sus firmamentul era de un albastru de-a dreptul serafic. Oare apariția Fecioarei Maria impregna albastrul acesta deosebit cu lumina cea mai intensă care a existat vreodată? N-o să mă cred, totuși, vreo Bernadette Soubirous! Încercase să ironizeze Ministrul Culturii, în timp ce, asemeni profetului Ilie, carul său se desprindea iute de pământ sub privirea uluită a unui cârd de găște care cine știe ce-or fi făcut pe-acolo.

Să mă cred vreo Bernadette Soubirous! și-a adus aminte el, străduindu-se, în ciuda perfuziilor care îi îngrădeau mișcările, să găsească o poziție mai comodă, pentru că simțea cum îi cuprinde piciorul drept o crampă. Oare comparația asta tâmpită chiar mi-a venit în minte? Încerca să verifice precizia acestei amintiri când și-a adus aminte brusc de un episod din vis pe care îl uitase de-a binelea, cu imagini care i-au defilat prin față ca un mănunchi de eșarfe scos dintr-o pălărie. Îngerul! Îngerul care îi blocase calea spre Fecioara Maria! Lupta lui cu îngerul! Oare atât de neplăcut i se păruse, dacă inconștientul lui se grăbise, așadar, să ascundă toată bucata asta de vis?

(Și imediat o voce micuță a încercat să-l facă să se dumirească: îți blocase calea spre Fecioara Maria? Oare nu cumva vrei să spui mai degrabă că îți blocase calea spre tânăra ta colegă ? Mai vedem noi! mormăi Ministrul Culturii. Întâi trebuie să-mi aduc aminte foarte bine ce s-a întâmplat cu îngerul!)

4.

Îngerul, îngerul acesta care flutura o sabie de foc și pe care-l zărise de la începutul înălțării sale! Îngerul acesta oprise brusc carul, imediat ce numele Bernadette Soubirous se strecurase în gândurile celui care-l conducea. Urmase un dialog cât se poate de neverosimil pe care avusese impresia că îl recită de parcă l-ar fi citit deja undeva (credeți cumva că am timp să citesc? protestase el imediat în petto):

- Pe aici nu se trece.
- Dar acesta e drumul spre cer?
- Acesta e.
- Aș vrea să merg în cer.
- Pe aici nu se trece.
- Păi mi s-a spus că toată lumea poate să ajungă-n cer.
- E posibil. Numai că acum pe aici nu se trece.
- Pot să sper că o să trec mai târziu?
- E posibil.
- Pot să aștept?
- Faci ce vrei. Da' nu spera că o să treci fără autorizația mea. Sunt foarte puternic.
- Văd bine.
- Și eu nu sunt decât primul înger. Puțin mai sus stă alt înger, mai puternic decât mine. Și mai sus stă altul, și mai puternic. Și așa mai departe.
- Și așa mai departe?
- Și așa mai departe.
- Aș putea să vă propun o mică atenție ? Un bacșiș? Un ciubuc? Un șperț? Un...
- Poți să-mi propui o mică atenție. O voi accepta. N-o să te ajute cu nimic în afară de faptul că o să poți să spui că ai încercat totul.
- Atunci ce fac?
- Cred că o să aștept.
- N-ai decât.

La voia întâmplării și pentru că nu ignora nimic din mișmașurile din totdeauna dintre Biserică și Palat, Ministrul Culturii a început să cânte Brabançonne. Îngerul îl privea impasibil. Apoi, așa cum se întâmplă adesea în vise, s-a produs o elipsă. Se făcea că e culcat în fundul carului, îngerul ținea piciorul pe pieptul lui, în timp ce sabia de foc se apropia periculos de chipul lui. Ah! ce tâmpenie, se gândi, de ce am uitat schema imparabilă de jiu-jitsu pe care mi-a arătat-o maestrul meu thailandez? Ar fi de ajuns să-l apuc de genunchi și clac! La urma urmei, e vorba doar de-un pumn de pene! Da' mai întâi trebuie să suflu asupra sabiei lui ca să o sting. Mi-am ieșit din mână, nu-i ușor.

O! Nu, nu era ușor! Gâfâia, asuda, suferea, sufla din greu, se îneca și în zadar sufla, sabia continua să ardă și mai abtitor. Atunci îngerul vorbi din nou:

- Nu mai face pe șmecherul. Ești așteptat acolo sus, dar ești prea greu. A venit timpul să te eliberezi de mana asta de subvenții, rezidențe și alte burse de lucru pe care refuzi să le-o acorzi artiștilor. O să trecem la o împărțire generală.
- Nu-i posibil, a încercat el să protesteze, am hotărât să schimb radical politica noastră culturală și...

Râsul îngerului a sunat cristalin. Ministrul Culturii a simțit cum sabia de foc îi atinge fruntea și aceasta se deschide larg sub efectul căldurii. A văzut imediat cum cade pe pământ un

roi de scrisori cu semnătura lui. Anunțau ajutorul acordat de ministru pentru cei și cele cărora chiar nu voia să le acorde acest ajutor. O clipă mai târziu, îngerul dispăruse.

Nechezatul unuia dintre bidiviii lui i-a adus aminte celui care conducea carul că drumul era din nou deschis. S-a ridicat și a apucat hățurile. Animalul care nechezase s-a întors spre el. În ochiul lui cu pupilă dilatată și care strălucea intens, Ministrul Culturii a deslușit reflexia propriului chip. O cicatrice mare îi străbătea fruntea pieziș.

5.

A făcut un gest atât de brusc ca să vadă dacă mai are cicatricea aceea încât puțin a lipsit ca să-i iasă acul perfuziei din mână. Dar nu, avea fruntea netedă! Și totuși! Până unde îl adusese simpla prezență a câtorva dintre fanaticii aceia care îi contestau politica! S-o vadă batjocorită și desființată de un înger! Râsul cristalin i-a răsunat atât de limpede în urechi încât l-a trecut un fior. De un înger! Și eu cred doar în rațiune! L-a cuprins rușinea și a înțeles de ce refulase imediat acea parte a visului. Devin vulnerabil. Îmi imaginam că mă acoperă o armură din cap până-n picioare și uite că sunt de ajuns niște habotnicii ca să mă descumpănească. E timpul să-mi vin în fire. Dar întâi să ne ducem analiza până la capăt, indiferent cât de neplăcută e.

Stând drept și judecând și mai drept, Ministrul Culturii abia aștepta să analizeze continuarea visului său pentru că amintirea pe care o păstra nu era deloc neplăcută, pentru că, după dispariția îngerului, carul putuse să-și continue înălțarea nestingherită spre Fecioara Maria într-o atmosferă de euforie regăsită, chiar mai intensă. Ea îl privea urcându-se spre ea, plină de îngăduință în splendoarea ei maiestuoasă. Și-a adus aminte chiar de un detaliu care îl șocase : rochia Fecioarei avea falduri elegante. Apoi, imaginea din cap până-n picioare a Maicii Domnului fusese încetul cu încetul înlocuită de cea a tinerei ministre a Finanțelor care, în cele din urmă, i-a acoperit tot ecranul din minte.

Femeia asta reprezintă tot ce detest și tot ce combat eu, s-a gândit el. E de ajuns s-o pun la locul ei și am terminat-o cu fantasmagoria asta. Dar, cu cât se concentra mai mult asupra colegei sale, cu atât mai puțin înțelegea de ce simțise o asemenea animozitate în privința ei. Dimpotrivă, simțea o simpatie evidentă și chiar înțelegere față de atitudinile ei politice. De acord, de acord, nu le împărtășesc, sunt în cealaltă tabără, dar am greșit subestimând-o. După cum am greșit voind să resping din start interesele pe care le apără. Prea plec urechea la „biserițuțe“. Expresia asta, care îi venise instinctiv în minte, l-a făcut să zâmbească. La urma urmei, nu se potrivea cu ateul convins care pretindea el că e. Așa că n-o s-o scot la liman! a șoptit el aproape bucuros.

A văzut din nou cum era îmbrăcată tânăra ministă a Finanțelor cu ocazia ultimului consiliu de miniștri. În acea zi renunțase la sacoul sobru și la pantalonii care alcătuiau ținuta ei obișnuită și purta o rochie. Ministrul Culturii a tresărit iar puternic, lucru care i-a provocat în umăr o durere foarte ascutită: la fel ca aceea pe care o purta Fecioara Maria în vis, și rochia aceasta avea falduri.

În plus, de câte ori n-auzise el în jurul lui laude despre nurii acestei femei! Numeroase publicații, inclusiv cele care se ocupau mai mult de modă sau de viața mondenă decât de politică, țineau, de altfel, s-o prezinte frecvent pe copertă. Și ce să mai spunem de rețelele sociale unde, pe baza unor fotografii, admiratorii săi se întreceau în laude la superlativ în legătură cu înfățișarea ei și, prin urmare, în legătură cu activitatea ei politică, una implicând-o pe cealaltă. Sau ce să mai spunem de posturile de televiziune care o invitau care mai de care, lucru care, de mai multe ori, îl scosese pur și simplu din sărite pe sărmanul rănit? Animozitatea și gelozia m-au orbit, a șoptit el, e timpul să-mi fac mea culpa. Se pare că sunt singurul care n-a fost sensibil la

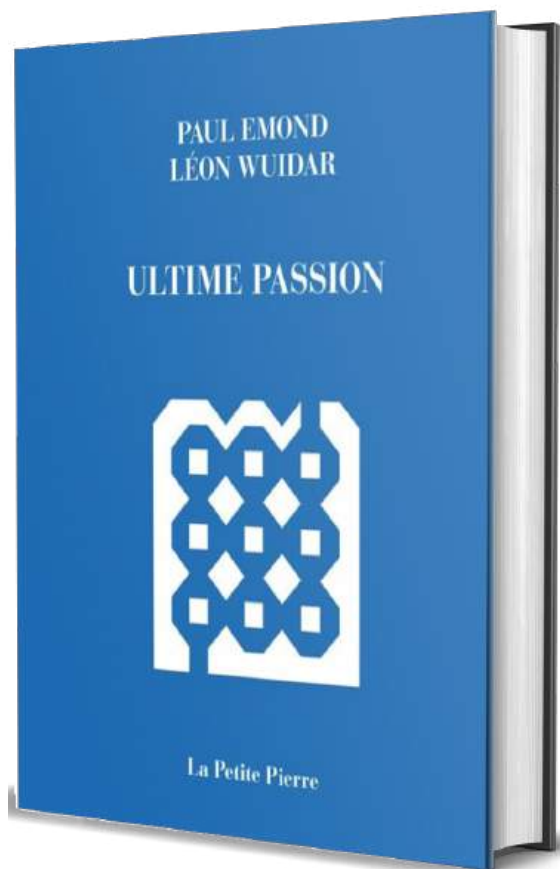
frumusețea ei. Și când mă gândesc că lumea crede că sunt un bărbat priceput la femei!

S-a cufundat iar în fericirea pe care o cunoscuse în timpul scurtei sale înălțări spre Maica Domnului, după ce trecuse nefericitul episod al confruntării cu îngerul. Un sentiment acut de putere se amestecase cu o intensitate din ce în ce mai mare cu senzația de ușurătate, ca și când caii înaripați nu avuseseră decât un rol pur decorativ și forța motrice care îi permitea carului să se înalțe consta doar în corpul vizitiului. Nici când nu simțise astfel — Dumnezeu, ce fericire! — coincidența aceasta a unei beții cerești și a unei vitalități de neînvins. Dar de ce stăteau așa lucrurile, de ce avuseseră loc această oprire și această cădere ridicolă?

În loc să profite de ocazie! a strigat el parcă fără să vrea. A fost cuprins de uimire. De care ocazie? De cea care însemna să fie cufundat în universul unei credințe care pentru el era total greșită, în timp ce frumusețea ei depășea cu o mie de leghe adevărul tuturor celor pe care le cunoscuse el? Oare nu era vorba mai degrabă de cea care îi permitea să se întâlnească în mijlocul cerului cu o colegă și cu o adversară care, descoperirea ei — atât de târziu! — era cea mai frumoasă dintre frumoase? Totul e permis într-un vis, la urma urmei! a strigat el iar, cuprins de o exaltare de nestăpânit.

Ținea din nou hățurile pegasilor săi. Poalele cu falduri ale rochiei colegei sale foșneau duios câțiva metri mai sus. La o oarecare distanță, pe un nor, un cocoș uriaș, cu pene atât de albe încât îi aduceau aminte de cele ale îngerului, a scos un cucurigu vibrant. Oare era un avertisment? Câțiva metri încă, a jubilat Ministrul Culturii, doar câțiva metri! Tot timpul pierdut pe care îl voi regăsi! Proust însuși ar fi gelos! Nimic nu mă mai poate opri, toate tabuurile au murit!

Credea deja că simte lângă el căldura dulce a acestui trup ceresc, își odihnea deja capul la pieptul ei generos, era deja copilașul acela pe care îl ținea ea în brațe cu atâta grație.

Câțiva metri și am ajuns, a repetat el. Făcând un ultim efort, a întins brațul ca să atingă poalele cu falduri ale rochiei care foșneau duios. În toată ființa lui care înțepenea s-a răspândit o voluptate cum nu mai cunoscuse vreodată, o minge de foc care îl mistuia.

Primul mesaj de condoleanțe pe care l-a primit soția Ministrului Culturii purta semnătura tinerei ministre a Finanțelor.

**Traducere din limba franceză
de Carmen Andrei și Elena Ciocoiu**

**Textul original *Ultime passion* le-a fost oferit
traducătoarelor prin amabilitatea autorului,
Paul Emond**

Restul nu este tăcere, ci poezie

Rânduri despre o presupusă „distopie a apusului”

Adi G. SECARĂ

Personalitatea culturală a profesorului universitar, complexă, academică, își adaugă o fațetă importantă, în pofida declarațiilor repetate, în două-trei ocazii, printre care și lansarea de neuitat care a fost la Casa Artelor din Galați, a sentimentului că nu se simte „poet”, poate, că este, cumva, „singur printre poeți” ș.a.m.d.

Desigur, sapiențial, filosofic vorbind, atitudinea modestă și-ar avea câteva argumente, dar, dincolo de acestea, contează Poezia (de altfel, în domeniul literar, a demonstrat că este și un interesant dramaturg, în piesa „Țara curcubeului”, de văzut pe scena Teatrului de Buzunar din Galați)...

Altfel spus, Restul nu este tăcere, ci... Poezie! Iar Poezia l-a ales, cartea îi este martoră, iar poate atitudinea este... gâlceavă-șăgalnicie chiar cu Muzele Poeziei, supărate în felul lor că nu li s-a dat mai multă importanță, atenție...

Jurnalistic vorbind, la polemica transparent culturală, contribuie și titlul ales!

Brâncușian sau nichitășănescian, putem înțelege imperfecțiunea cubului de marmură ciobit în final de artist tocmai pentru a sublinia ideea drumului către perfecțiune, Perfecțiune care este a zeilor, și Cătălin Negoită știe că zeii și zeițele sunt geloase pe fericirea (adică perfecțiunea) muritorilor...

Așa că se joacă, poate că se și alintă, dar cât se poate de serios: „...Ce e poezia?”

Înger palid cu priviri curate,/ Voluptuos joc de icoane și cu glasuri tremurate,/ Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.”, scrie Eminescu, iar Cătălin, nu cel din „Luceafărul”, se joacă cu istoria (personală), a eului liric, a celui care se îndrăgostește, are prieteni poeți, provoacă cuvintele să se adune în istorii-poeme, mici interviuri-poeme (cu sinele), mici „emisiuni” TV, în cântece (unele texte deja au muzica lor, a regretatului Săndel Spănu, par exemple) ș.a.m.d. „Țărâna cea grea” a oricărui... Cadrilater (a se citi spațiu ori timp rătăcit în multiversurile Inimilor, iar nu pierdut - aluzia este și la o lucrare de referință în domeniul istoriei, probabil cea mai bună în acest domeniu, cu acest subiect, rod al muncii academice timp de ani buni, semnată, evident, de dr. în istorie Cătălin Negoită!), este învinsă, Omul poate chiar este o ființă a regretului că pierde totul sau aproape totul la un moment dat: „Știu, zilele îmi sunt nenumărate,/ Și încrustate-n lungi povești cu voi...” (p.10) Sau. „Era noapte./ O noapte neconstruită, încă./ Plină de șoapecte nedeslușite ale materiei./ Locuiam într-un hău al memoriei./ Arzând amintiri care să-mi încetinească/ Fuga spre neînțelegere...” (p.65 - Ceasul empatiei)

*

Foarte tehnic vorbind, cartea are două părți, ambele aducând aparent un tribut

Singurătății, bizara zeiță (alta, în pluriversul politeist!) a ființei sociale (zoon politikon) care este omul. Deoarece primul poem din „Ultimul Paradis”, cum se numește prima parte, este chiar „Singur” (Începe cu „Sunt omul singur, care cerne noapte...”), iar partea a doua însăși chiar se intitulează „Singurătatea semnelor”. Dar „regia” cărții, ca să nu spunem chiar scenariul liric, propune un carusel al sentimentelor, lirica de dragoste punctând decisiv în confruntarea cu tristețile și meditațiile filosofice al solitudinii, chiar existențialist uneori, precum în „Nebunul cu inima în palmă”, un fel de replică la „Nebun de alb” al lui Emeric Imre, dar poate și la o proză a lui Poe, cu un sanatoriu de boli mintale, poemul menționat fiind un fel de reportaj liric (cu un scenariu complex), unde personajul (tot...liric!) este chemat de un psihanalist să i se explice de ce este singur, deprimat și trist... Oricum, în principiu este vorba de singurătatea oricărui creator în general, singur în fața tastaturii ori a foi de hârtie, dar și de singurătatea în trei a oricărui Adam, a oricărei Eve, a Unicului, după cum rezultă din poemul „Nașterea Evei”.

Linia erotică poate căpăta și accente suprarealiste, ca în „Pisica pe acoperișul albastru”: „Urcai la ultimul etaj,/ În rochia ta neagră, cu brațele goale./ Țineai în mână o clepsidră,/ Cu aburul zilei ce trecuse,/ Pășeai cu atenție peste distopia apusului,/ Învăluit în cenușii norilor,/ Și zâmbeai, enigmatic, în așteptarea clipei ce va să vie/ Acolo, sus, pe acoperișul încă fierbinte,/ Dezmierdat de lacrima lunii/ Și parcă noaptea te-a transformat într-o pisică/ Ce sparge clepsidra,/ Sorbind aburul îmbătător al zilei,/ Cu gust de strugure albastru.” (p.46)

Nici dadaismul nu este iertat de o declarație de prietenie, (în) „Fără gânduri”, dar deja se face cu ochiul către ChatGPT și alte născociri ale I.A. (fără a se apela la ele!): „În fiecare seară, înainte de culcare,/ Iau brațul de cuvinte folosite în timpul zilei/ Și îl îndes

în mașina de mărunțit./ Aștept, răbdător, să văd cum ies, la celălalt capăt, silabe,/ litere desprecate./ Un puzzle imposibil de recompus de vreun intrus./ Pe urmă, îmi adun gândurile și le așez sub pernă./ Ferindu-le de lumină./ Pun capul pe ele și visez că nu am descoperit și nu voi/ descoperi niciodată/ Programul care poate să recompună cuvintele, frazele zilei trecute./ Dar gândurile, ei bine, gândurile pot să emigreze în altă/ emisferă cerebrală./ Iar eu să rămân străin de ele, străin de mine./ Și fără gânduri, cu ce mai recompun cuvintele?” (p.52)

Un text-„Sushi” ni-l prezintă pe poet ca pe un Hokusai non-conformist, dând valoare și umorului: „Luna mea se îmbrăca în alge./ Își prindea șirag de scoici, în plete./ Gonind peștii cei mari, cu scipiri de val./ Era o noapte de apă sărată și nisip./ Oglindită într-un colț de cer nebănuț de ochiul minții./ Te legănai într-un hamac de nori roșiatici/ Însângerați de apus./ Spre capătul amintirii./ Cu gândul la rețeta perfectă de sushi./ Dezbrăcând luna și vânând peștii cei mari./ Cu un stol de sirene.”

De multe ori poemele sunt dialoguri inedite, cu tradiții culturale sau cu cineva ca o... sirenă(!): „Amintirea nopții îmbrăca în iedera casa aceea de pe plajă./ Pereții ei, croiți din calcar albit de șuvoaie sărate./ Țintuiau orizontul în culcușul vântului serii./ Tu adormiseși într-o barcă veche./ Rătăcită pe coama malului de nisip./ Gâze mici îi cercetau cicatricile./ Și lemnul acela, încordat ca o vioară./ Răsufă vîiet de valuri zdrobite de țarm./ Vântul de miazănoapte îți mângâia mâinile./ Degetele tale purtau pulbere de nisip și de stele./ Sărutarea ta era sărată și sălbatică./ Ca o amprentă venită din adâncuri./ Erai, în acel amurg, o sirenă sătulă de universul lichid./ Emigrată pe plaja aceea ascunsă./ Te priveam, furișat în spatele unei amintiri uitate./ Vedeam zâmbetul tău nenăscut./ Lângă cochiliile de scoici sidefate/ Și tatuajul de pe picior./ Născut dintr-o algă care n-a vrut să te părăsească./

Se făcea tot mai noapte,/ Cădeau stele peste noi, iar tu/ Clădeai un nou imperiu de vise și păreri,/ În barca aceea veche,/ Adusă de valuri, la mal,/ Într-o amiază pierdută.” (p.51), unul dintre poemele mele preferate, unde nu mai știi ce să fii, omul, marea, ploaia, barca, vântul, cântecul, iedera, casa, cine este mai frumos, omul, poemul?

Textele selectate mai sus arată că nimic nu este simplu, că profesorul și omul Cătălin Negoită poate fi prezentat ca un cetățean universal, deschis către toate specificitățile universului uman, mitologic sau real, fiind în același timp un român care-și iubește rădăcinile culturale, (re)trăindu-le și prin poezia sa, creând un fel de valabilă verigă beletristică lipsă, dacă este să exagerăm puțin, cel puțin pentru spațiul spiritual al Dunării de Jos, poate cel mai bun exemplu în acest sens fiind „sonetul” în manieră proprie intitulat „De Crăciun” (construit atent, cu trecere prin istoria sonetului, de la italieni la englezi, cu bătaie pe Eminescu și Vasile Voiculescu): „Crăciunul a venit, ca o poveste,/ În templul înecat de vise mute,/Cu gândul, doar, tu îmi dădeai de veste/ Că vântul a venit să te sărute.// În urma ta se așterneau iluzii,/ Praful de stele îți marca mirarea,/ Pluteau, în van, sonete și confuzii/ Și-apusul își semna, mut, disperarea.// E visul tău, pesemne, e doar vis,/ Să crezi că unu minus unu nu e/ Decât un exercițiu interzis/ De iarnă singuratică și suie.// Când somnul tău suspină dor și șoapte,/ Închide ochii, dormi, deja e noapte.” (p.30)

*

Lumea păstrată în carte de chihlimbar transmite emoții, o stare a ființei trandafirului, dincolo de numele său (vă puteți gândi la Eco, dar și la „Romeo și Julieta”!), de sufletul său, legătura profundă cu trecutul (literar-artistic) fiind reliefată brâncușian de al doilea poem din carte, „Suflet de șoapte”: „Floare din soare/ Cu rouă-n picioare,/ Cu buze de iarbă,/ Mătasea

cea dalbă,/ Cu suflet de șoapte/ Și freamăt de noapte,/ Cu zbor de aripă/ Și lacrimi de-o clipă./ Cu ochii din ceruri/ Și verde-n trei feluri/ Cu zâmbet de stea/ Cât inima mea.”

*

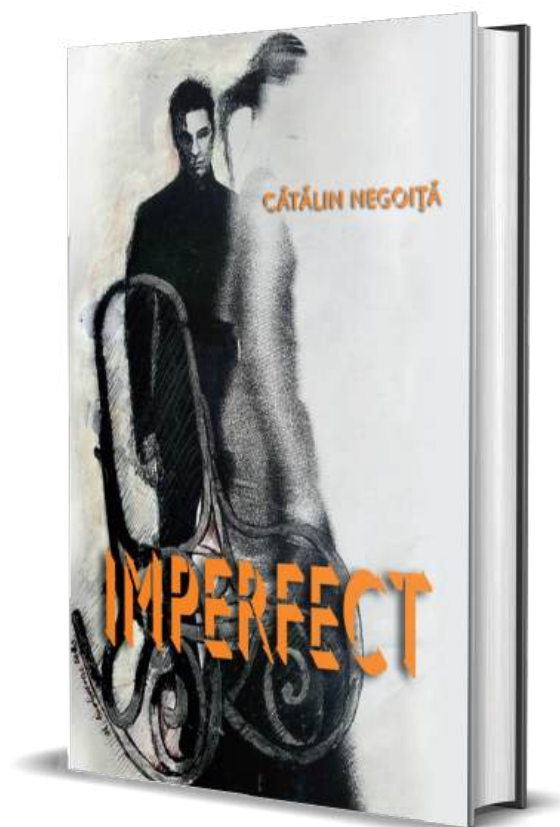
Aproape într-o altă ordine de idei, volumul semnat de Cătălin Negoită este, ca să trimitem către alt poem emblematic din cuprinsul său, „Cetate de nisip”, „o tanagră ce-și lepădase hlamida pământului mut”, „semn” către niște clasici (Dimitrie Anghel & Ștefan O. Iosif, care scriau cândva „Pe șemineu, tanagraua din dreapta continuă să-și ducă urna ei funerară.”), pentru cei mai puțin familiarizați cu termenul, dicționarele specificând: „TANAGRA s. f. 1. figurină de pământ ars, reprezentând femei sau grupuri de copii, care s-a găsit în necropolele din Tanagra. 2. (fig.) tânăr cu forme grațioase. (< fr. tanagra)”, prilej de a saluta eleganta ilustrație a copertei, operă a maestrului Gheorghe Andreescu, prietenul dintotdeauna al scriitorilor gălățeni și nu numai, „muza” de acolo, din desen, fiind exemplară pentru eternul feminin curtat cu delicatețe și fantezie de poet, și în texte precum „Tablou cu ploaie și femeie cu părul albastru” (pasiunea pentru albastru indicând, dacă mai este necesară precizarea, aprecierea și pentru simbolști, clasicii fiind vechiul și... noul „black”!), „Spune!”, „Eseu despre nebunia din noi”, „Tu, Eu”, „De Crăciun”, „Telefon stingher”, „Roi de fluturi”, „Insomnia mea”, „Noi”, „Iubirea - o autostradă”, „Elegia simțurilor”, „Sertare”, „Femeia ca un pește de sticlă” și altele, ca să nu mai amintim și de numele odios al pandemiei ce-a trecut, transfigurat, desigur, în „Pandemie de dragoste”!

Multe imagini sunt memorabile, Micul prinț se maturizează (vezi și „Constelație”!), supraviețuind apocalipsei de după Saint Exupery: „E vară și zâmbetul tău alunecă-n brațele mele,/ Ca o lingură de miere,/ proptită-n

podele./ Miroși a salcie./ În dreapta-ți e zgomot
tăcut./ Ca un ciob de muzică/ Împlântată
într-un verde sărut./ Nici nu te cunosc, parcă
ești o exoplanetă./ Ce-a navigat prin Cosmos
călare pe-o bicicletă./

Cu albe volute, culori de înghețată
cu aromă de cretă/ Sfârșind odihna fetei
de la tonetă.” (p.53 deloc „Urme banale de
seară”); geopolitica dovedește că se poate lăsa
influențată de Bacovia: „Aseară a curs lacrima
unui nor./ Inundându-mi odaia./ Pluteau în
derivă cuvinte șoptite./ Amintiri cu gust de
ceai verde./ Continente amestecate, de dulce
amar./ Sarea răzlețită a surâsului tău./ Topind
zidurile./ Lăsându-mă gol și pustiu./ Am stins
lumina cu degete aspre./ Și mirosind iarba
lacustră/ Pornit-am a făuri ziduri groase./ Cetate
sigură./ Cu pereții de ploaie.”, sugerându-se că
toți suntem datori cu un potop (p.57); faptul
divers, jurnalistic, poate aducând aminte de
frumoșii ani petrecuți la cotidianul „Viața
liberă”, tipă și el după recunoaștere: „Ceasul
din perete vrea o sinucidere în direct./ Mă
bate la cap cu propunerea asta, de vreo câteva
zile./ Mă toacă cu zgomotul lui sec, de bătrân
ramolit, căruia îi tremură proteza./ Îi spun să se
astâmpere, că n-am chef de drame...” p.59,
finalul dând dreptate oniricului în continua
sa revoluție, încercare de a înlocui realul cu
visul...

Fiind printre primii, dacă nu chiar
cel dintâi, care utilizează „arma ultra-
sentimentelor” (p.60), Cătălin Negoită ne
oferă un motiv în plus să așteptăm următoarea
sa provocare poetică, Viitorul deja bătând
clopotele sau clopoțelii deja în carte: „Ea
doarme cu capul sprijinit de cutia cu fluturi./ E
aproape amiază sau poate că e noapte adâncă./
Zâmbetul ei de trestie cântătoare/ Mângâie
foșnetul clipei ce vine./ Dându-i strălucire
și zbor pastelat./ Ea împletește vise cu gene
sculptate în rouă./ Nu doar ochii, nu mâna, nu
fărâme din suflet./ Nu ele deschid larg cutia cu
fluturi./

Fluturi albi, roșii, albaștri./ Curcubeu de
dorințe necreate încă./ Într-un tipăt de pescăruș
părăsit./ Într-o frângere de lună./ Într-un capăt
de memorie arsă./ Compun poezia zilei ce
vine./ Ea doarme într-o poveste a copilăriei./
Dar ochii ei contemplă, deja, viitorul.” (p.61 -
Cutia cu fluturi)

Bref, la urma urmelor, s-a născut
un poet al Timpului, cum cu zgârcenie zeul
acestuia ne dăruiește: „Noi, vuietul mării trezite
din somn./ Făcând reverențe în fața furtunii./
Știind că-n adâncuri e ceasul în care/ Se mișcă
în joc de cochilii albastre/ O șoaptă, o singură
șoaptă și-atât./ Ce schimbă profund universul
întreg./ Și lumea-i a ta, și a mea, și a noastră./
Și-o Cale Lactee ți-am pitit la fereastră.” (p.66-
Constelație)

Un Timp... imperfect, (și) deoarece doar Zeul
este al Perfecțiunii...

Între ego și alter ego al treilea este binevenit

Adi G. SECARĂ

Iulian Grigoriu, în prefața acestei cărți mult așteptate, punând la un moment dat punctele pe i-urile neîmplinirilor, scria: „Sigur că uneori luciditatea, controlul, munca pentru cizelarea textului, ori unele lungimi nu fac bine poeziei. Dar să înscriem aceste aspecte în «marja de eroare» a unui lirism de bună factură.

Desigur, „buna factură” are câteodată nevoie și de luciditate, și de control, dar ceea ce voia să spună criticul, dar și poetul, este că „uneori” toate acestea, dar și altele, dăunează receptării... operei. Desigur, contează și Locul, și Timpul acestei receptări, în ultimă instanță Luciditatea lui Leonard Matei fiind, în final de prefață, apreciată: „Poet matur, sobru, deloc grăbit, aflat acum la a doua carte, L. Matei ne face părtași unui spectacol interior condus cu luciditate de la monolog la dialog, fie și cu acest misterios al treilea.”

Între trup și suflet, între ego și alter ego, și nu vom face aici speculații religioase, al treilea este întotdeauna binevenit! Poate și de aceea cartea a avut două ipostaze, pentru a se trece de la volumul de debut la al... treilea! Sic! Astfel, pe lângă simpla sobrietate, putem vorbi de ludicul sobrietății, de ludicul psalmodierii...

Leonard Matei manifestă o formă de smerenie oarecum non-conformistă (în plan literar: globulele roșii sunt presate în egou, cf. p. 14!), ca și forma credinței sale, după cum rezultă din dedicația care sună așa: „Bunicului

meu călător/ prin mine și ape./ În credința iubirii izbăvitoare/ A repetării orelor/ Cu umilința legitimă a recunoașterii noastre./ Laolaltă cu toate neamurile./ În palma lui Dumnezeu.”

Un moto cât un poem în sine, recunoscându-se și un ecou al eternei reîntoarceri nietzscheene. Dacă ne luăm și după titlul primului grupaj, „Reclamă pentru un cal mort”, înțelegem că mizează moderat și pe umor, dar și că nu dă pe literatură mai mult decât merită! Leonard Matei este un vitalist... molcom, atent la zvârcolirile istoriei contemporane (de la războaie la aspecte care țin de migrații - în poemul „câteva ore în Paris” apare „provocator un țigan care scuipă/ în românește”), ironic cu greșelile trecutului (un poem își zice „de ce au ajuns comuniștii pe Lună”!), prietenos cu „nestrivite” cuvinte și chiar cu copilăria („până în 12 ani”), când se pregătea să devină erou „cu pistolul încărcat peste pernă/ și țeava în sus să nu curgă apa.” (p. 26)!

Într-un fel, poetul observă și denunță multe aspecte care „stau scut/ împotriva inocenței/ împotriva ironiei/ împotriva discernământului”! „Ținta zero” (după un alt titlu de poem, p. 33) ar fi o anumită atemporalitate care păstrează tot ceea ce este nou și vechi în același timp, respectându-se „normele u.e.”: „muzeu de katiușe cu țevile retezate./ statui din cenușă de muncitori dibaci./

umbra legată de stâlp/ arătată cu degetul./
 dirijorul explodează în cei ce-l imită./ grâul
 este mai înalt decât alimentara./ meteoriții ne
 ocolesc blocurile în șoaptă./ ferestrele chituite
 cu plumb găfâie./ picioarele singure pot face
 zgomot la horă./ ramă de sânge în lacul Bâlea./
 înghețate crengile cresc în ceață./ secretara
 goală scrie după dictare./ concertul are loc la
 ultima repetiție.”

Paradisul, infernul și literatura-purgatoriu par să coexiste, pentru o dorită, probabil, ispășire (există și un poem „Atonement”, nu știm dacă are vreo legătură cu romanul lui Ian McEwan!), atmosfera rezultată fiind parcă potrivită pentru adevărata spiritualitate care plutește aproape fantomatic asupra Grădinii Maicii Domnului, o lume care pare să fie uneori cea din „Obișnuitul poem al răspunsului”, o lume întoarsă spre comuna primitivă sau spre un ev mediu incert, demn de o altă urzeală a tronurilor...

Ziceam de aspirația spre sacru, pentru componenta de religiozitate ar fi de ajuns, poate, titlul poemului „ne închidem Doamne în tine”, ca să ne dăm seama de tensiunea căutării, „întâlnirilor” (așa sunt subintitulate pseudo-strofele din poemul amintit, p. 39-42) de taină, unde se exprimă dorul învățării... „neînvățaților”!

Prietenia sacră, camaraderia, tovărășia sunt un deziderat al ființei lirice care este omul, ființa care spală picioarele celuiilalt! Iată cum sună „ultima întâlnire”: „ligheanul scâncește în ploaia curată/ și ne spălăm picioarele cu sare/ aplecați Unul peste Altul”!

Este o căutare a unui anumit Ceremonial, care să sfințească Profanul, Incertitudinea oscilând între „inocență și discernământ” (alt titlu!), se caută Imnuri (cel care împarte cartea în două se numește „Frumusețe” și este închinat quasibachelardian Apei!) și poezie-rugăciune (și „pentru sănătatea poezilor”, contra măștilor și a ochelarilor de cai, a oilor care au ieșit, hellas, la vânatoare, se caută purtarea „poverii celuiilalt în limpezime”!

Se cere lumină în întuneric, limpezime

în haos, în această lume în care Dunărea nu mai are deltă, ci estuar (p. 51!), nu se mai poate respira decât prin trestiiile goale, propovăduitorul zice, noi nevăzându-l: „nu e nevoie de porturi/ nu vom acosta nicăieri/ nici de corăbii și nici de apă// putem să ne strigăm/ fără să ne cunoaștem numele// nu vom împărți nimic/ toate sunt ale noastre”!

Leonard Matei nu este, vezi bine, un credincios facil (zeii sunt „tolăniți pe neputințele noastre”, p. 63, „ați azvârlit cerul mult prea sus”, p. 66), și cine va citi cartea va afla că propovăduiește, glumim, și o „Dragoste pe girafe” (titlul celui de-al treilea și ultim grupaj)! Este aici un erotism mai ușor de ghicit/ decriptat, dar erosul se împletește cu agape, apare și figura bunicii, într-unul dintre cele mai expresive texte, „Musafir în casa grijii”: „pâinea strălucește/ și în ea spicul crește// bunica o rupe de acolo de unde/ miroase cel mai bine// cocoșul zornăie pe toboganul ulucului/ și-l prind de aripi/ și-l bag între scânduri// mâine/ rotundă luna îl va învărti în supă.”

Tangențele cu filosofia sunt confirmate, dacă mai era nevoie, de poemul „în celulă cu Wittgenstein” (p. 67), vecinătatea cu iubirea de înțelepciune dăruindu-i „ochelari” cu care să vadă paradoxul atotputerniciei divine și să întărească „o redută” pe care scrie cu grafitti: „Nu am auzit voci/ și nu te-am văzut pe Tine/ dar în această răsturnare există/ îngeri/ care mă încălță cu aripi.”

Fotografia din final, cu trei oameni mergând pe un drum, amintind de celebra imagine a pălănișenilor, adaugă ceva mister, ca și grafica aparținând Sorinei Fădor-Vădeanu...

Spintecând Dobrogea cu lopata

(fragment din vol. **La Străini: Solilocvii la Cățeaua**)

George DAVID

Transcriu mai jos relatarea prietenului meu, nea Costică, fost diriginte de șantier, făcută în timpul unei întâlniri îndelungate la pub-ul poreclit Cățeaua ruginită:

Kir Sotir a trăit în Străini înainte de a mă naște eu, ba chiar și dispariția lui de la Canal s-a produs cam pe vremea în care mă pregăteam să vin pe lume, dar încă nu eram pe deplin hotărât. De aceea, tot ce știu despre el e la a doua sau a treia mână, din spusele tatei, ale bunicilor, ale străinenilor mai bătrâni. Așa se face că, probabil, kir Sotir din memoria mea seamănă doar pe departe cu cel care a fost în realitate, e vorba mai mult de un produs al imaginației mele pe măsură ce puneam cap la cap diverse detalii aflate întâmplător în felurite situații și de la oameni diferiți. Poate că și aerul tragic e mai mult un produs al închipuirii mele, în orice caz, e un personaj față de care nu mă pot abține să arăt o mare compasiune.

Teoretic, kir Sotir nu era deloc străin de Străini, deoarece el aici se născuse, ba chiar nici nu era la prima generație ca străinean. Din puținele detalii pe care le-am aflat despre înaintașii lui, ei se aciuaseră în satul nostru de Dincolo cu vreo câțiva ani mai înainte și veniseră dinspre răsărit împreună cu sătenii, atunci, de demult, pe la 1815. Se pare că viețuirea lor printre înaintașii noștri fusese rezultatul unor acte ostile împotriva stăpânirii otomane din Grecia pe la începutul secolului XIX; nu știu amănunte, dar îmi place să cred

că or fi fost un fel de palicari, or fi luptat cu arma în mână împotriva osmanilor, așa că, la un moment dat, or fi fost nevoiți să aleagă între moartea eroică și refugiu. Refugiu care îi adusese pe meleaguri aflate sub altă stăpânire samavolnică, cea rusească, din convingerea lor naivă că imperiul muscalilor ar fi aliatul grecilor în lupta împotriva turcilor.

Înclin să cred că acest sentiment de patriotism acut a existat în realitate, așa s-ar explica faptul că, deși acceptați în comunitatea strămoșilor mei, ei și-au păstrat cu mare mândrie și îndârjire propriul mod de viață, propriile obiceiuri, tradiții și toate celelalte.

Adică, formulând altfel, ei au fost cei care au evitat din toate puterile lor integrarea în obștea satului, continuând cu încăpățănare să viseze nostalgic la *patrida* pe care fuseseră

nevoiți s-o părăsească. Au învățat doar strictul necesar din limba localnicilor, continuând să vorbească între ei, cu îndărătnicie, doar în grecește; deși mergeau la biserica satului, la liturghii, atunci când venea momentul rostirii împreună a *Crezului* și a *Tatălui nostru*, ei o făceau pe limba lor, cu un fel de orgoliu nu tocmai potrivit împrejurărilor în care se aflau.

Consecința firească a acestei atitudini a fost aceea că sătenii le-au acceptat statutul de străini pe care grecii și l-au construit și apărât cu atâta fervoare. Ceva de genul: „vreți să rămâneți venetici? N-aveți decât. Voi cu ale voastre, noi cu ale noastre”. Așa se face că, deși aflat cam la a treia generație în Străini, kir Sotir – apropo, el și soția lui erau singurii greci care mai rămăseseră în sat, ceilalți, puțini și ei, se risipiseră între timp – avea tot statut de băjenar.

Cred că, pe de o parte, situația asta îi avantaja, deoarece erau priviți ca o familie tolerată, un fel de corp străin acceptabil în comunitatea destul de sudată a satului, iar această toleranță îi permitea lui kir Sotir să-și practice negustoria într-un mod convenabil, practicând mici înșelătorii cuviincioase, evitând cu măiestrie intransigența autorităților, beneficiind de o anumită mărinimie a localnicilor față de un minoritar.

Pe de altă parte însă, probabil linia asta de demarcație între ei și străineni era resimțită din ce în ce mai acut, poate chiar la nivel fizic: nu tu rude, nu tu prieteni, nu tu confidenți, nu tu oameni la care să apelezi în caz de nevoie... Iar viitorul nu arăta deloc promițător în condițiile în care mica lui familie era singura care mai rămăsese în Străini. Și, chiar dacă sătenii se purtau cu ei la fel de cuviincios precum cu oricine altcineva din sat, distanțarea era vizibilă.

De pildă, cei din Străini se distrau de mama focului, dar cu o anume amicitie, pe seama accentului grecesc al lui kir Sotir. Așa se face că mai toți mușterii care veneau la prăvălia grecului îi propuneau acestuia, când venea vorba de plată, un troc: „Kir Sotire, n-am bani acuma, că a trebuit să plătesc impozitul, dar pentru marfa dumitale îți pot aduce la

schimb un săcotei de ceapă, că mi s-a făcut anul ăsta din belșug”. „Țeapa? Țe țeapa, frațicule? Toți veniți cu țeapa la mine? Țe, eu pot sa merg sa cumpar marfa cu țeapa?” Dar, dincolo de astfel de tachinări prietenești, nimeni nu le călca pragul ca musafir la vreo sărbătoare și nici invitații nu primeau de la străineni. Ei erau străinii din Străini, o situație de la care nu existau excepții.

De aici cred că s-a născut și conformismul exagerat al lui kir Sotir atunci când au venit comuniștii. Ce și-o fi zis? „Iată, o ocazie să fiu acceptat și eu ca membru deplin al unei comunități”. Și s-a aruncat cu capul înainte, recitând cu entuziasm *Lazăr de la Rusca* și alte asemenea bazaconii, ridicând astfel, în ciuda speranțelor lui, noi bariere. Mai mult, cred că în felul ăsta a dat naștere și unor suspiciuni, astfel încât prin 1950-51 a fost ridicat de Securitate cu duba neagră și dus la Canal. Fără vreun proces, fără vreo sentință, pur și simplu înhățat și dus. Adică încă un eșec, al doilea: după ce că nu-i reușise cu localnicii, nu i-a ieșit nici pactizarea cu comuniștii; pactizare despre care cred că, în naivitatea lui kir Sotir, era chiar sinceră.

În lagărul de la Peninsula, unde ajunsese destul de repede după arestare, negustorul a crezut că, în tot acel infern concentraționar, i se oferise, totuși, și o nouă oportunitate de integrare: aici, în oricare dintre cele vreo douăzeci de colonii de muncă – de fapt, de exterminare –, nu mai conta dacă erai de la țară sau de la oraș, bogătan sau sărac, intelectual sau muncitor, venetic sau neaoș, condiția comună a tuturor, care îi unea și le conferea același statut, era de „dușman al poporului”. Toți purtau același fel de zeghe, aceleași încălțări nenorocite, dormeau în aceleași priciuri de scândură învelindu-se cu aceleași țoale sărace, toți prestau muncă grea cu aceleași unelte de sclavi, toți primeau dimineața aceeași așa-zisă cafea din orz prăjit (fără vreo bucățică de pâine), toți mâncau aceleași lături infecte din varză murată sau gogonele stricate, toți înfulecau același turtoi din mălai alterat, toți încasau de la gardieni aceleași înjurături și bătăi

cumplete și pedepse cu carcera... Toți plecau și se întorceau încolonați de la muncă întonând același cântec de ispășire: „La Canal să ștergem pata/ Negrelor greșeli trecute,/ Drum să facem cu lopata/ Și elanuri renăscute”. Toți ca unul. De ce n-ar fi fost și kir Sotir parte a acestui tot? Ei bine, se pare că a capotat și de data asta, a ales din nou tabăra greșită. Cel puțin așa cred că reiese dintr-o întâmplare pe care mi-a povestit-o tata cam prin anii de liceu, cred că era prin ‘70.

Cu ceva vreme mai înainte, cam pe la sfârșitul iernii, tata trebuise să plece în Capitală, cu unele treburi de rezolvat pe la autoritățile centrale. În ce măsură rezolvase sau nu nici nu mai contează, important e că seara târziu se afla deja în Gara de Nord, urmând să ia un tren de noapte care să-l aducă spre Oraș.

Vremea era cu totul neprielnică, cu o ceață subțire, dar rece, sfâșiată când și când de o burniță înghețată și vânturată prin toate cotloanele gării de un vânt ce părea că suflă din toate direcțiile deodată. Poate că și din cauza asta gara era destul de goală, cum era și sala de așteptare în care tata spera să găsească un oarecare adăpost până când avea să se facă ora de plecare.

Printre puținii oameni din sala de așteptare – cei mai mulți încercau să tragă un pui de somn ghemuiți pe băncile de lemn și cu bagajele prin preajmă – se afla și un bărbat ca la cincizeci de ani, cu ochelari rotunzi, cu părul împuținat de vârstă, cu o pereche de urechi destul de generoase. Se cunoștea după chipul lui că viața trecuse peste el din plin și fără prea multă cruțare. Omul, înfosit într-un palton de stofă cam ros și demodat, cu o pălărie bine trasă peste belșugul urechilor în încercarea de a le proteja cât de cât de vremea de afară, părea să n-aibă liniște: intra precipitat în sala de așteptare, stătea ce stătea, cât să prindă o iluzie de căldură, și pleca din nou pe afară; se vede treaba că aștepta pe cineva.

Lucru pe care bărbatul l-a și confirmat atunci când tata, într-un moment în care se aflau amândoi în sala de așteptare, l-a întrebat despre

asta. „Da, domnule, aștept pe cineva, dar trenul are întârziere și nimeni nu știe când ar fi să sosească, așa că trebuie să mai ies din când în când, să verific. Dar dumneavoastră? Probabil că plecați undeva”. „Da, așa e, a confirmat tata. Am un tren care pleacă peste două ore și până atunci...” „Aha, peste două ore... Dacă nu-i cu supărare, încotro plecați? Departe?” „Cam departe, i-a răspuns tata menționându-i numele Orașului nostru, care se pare că nu-i spunea nimic necunoscutului neliniștit. Iar de-acolo, dacă oi ajunge cu bine mâine dimineață, mai am de mers și cu rata vreo două ore bune”. „Aha, zisese ochelaristul, încă două ore. Sper că, după astea două ore, o să ajungeți în sfârșit acasă, nu?” „Da, confirmase tata, o să ajung la Străini și...”

În acel moment, în ochii necunoscutului a fulgerat o lumină ca – zicea tata – un blitz de la aparatul de fotografiat. „Străini? Străini ați zis? Din Străini sunteți?” „Da”, a îngăimat tata surprins. „Am cunoscut și eu cândva pe cineva din Străini... În unele circumstanțe mai... speciale”. „Dacă nu-i cu supărare, aș putea să știu pe cine anume?” a întrebat tata.

A urmat un moment de tăcere, în care ochelaristul părea că analizează temeinic răspunsul ce ar fi trebuit să urmeze. În cele din urmă, privindu-l pe tata drept în ochi cu un aer de conspirativitate, i-a spus cu o voce mai scăzută decât până atunci: „Dați-mi voie, numele meu e Ciurunga. Andrei Ciurunga. Și am cunoscut pe un anume Sotir din Străini acum ceva vreme, să tot fie vreo șaptesprezece ani de-atunci. Cred că știți unde ne-am întâlnit, nu?” Tata a încuviințat din cap, zicându-și în sinea lui că nu se înșelase, peste omul ăsta într-adevăr viața trecuse cu tăvălugul. „Ei bine, a continuat Ciurunga cu voce scăzută, acolo ne-am cunoscut. *(Uimitor cât de repede s-a decis acest Ciurunga să vorbească unui necunoscut despre vremea petrecută în regim penitenciar, îmi străfulgeră prin minte în timp ce firul zicerii lui nea Costică se deapănă mai departe. Știu foarte bine că marea majoritate a deținuților – politici sau de drept comun, nu*

contează – evită cu mare grijă să vorbească despre pușcărie, chiar și cu cei foarte apropiați. Dar poate că, de data asta, o fi avut vreo influență și vremea mizerabilă de afară, precum și faptul că nu se cunoșteau și era foarte puțin probabil să se mai întâlnească vreodată... Cine știe? Uneori, deciziile noastre pot fi de-a dreptul surprinzătoare, fără o motivație neapărat logică și rațională). Și chiar am fost pe cale să ne apropiem unul de altul, fiindcă aveam ceva lucruri în comun: el grec, mama mea cu genealogie grecească; el se trăgea dintr-un sat refugiat din Răsărit, eu, la rândul meu, făcusem același lucru în tinerețe; pe el îl chema Sotir, la fel ca pe un patron de presă la care am lucrat cândva și care m-a salvat dintr-un conflict. Și altele... Dar n-a fost să fie...”

A urmat o tăcere grea, timp în care Ciurunga a mai dat o raită pe-afară. Se vede că trenul lui tot nu sosise, deoarece s-a întors zgribulit de frig în sala de așteptare și s-a așezat lângă tata, pe banca neprimitoare din șipci de lemn.

„Deci, cum spuneam, a reluat el, n-a fost să fie. Între a fi cu noi – internații, ca să zic așa – și a da ascultare gardienilor, Sotir al nostru a ales a doua variantă. Nu cred să fi fost sifonar, nu-l vedeam în stare de așa ceva. Dar se gudura pe lângă geanabeți și le suporta fără să crănească toate mizeriile și toate măgăriile. Cred că în felul ăsta voia să-și arate respectul lui față de reguli, sperând în felul ăsta că noi o să-l aplaudăm, dar a fost taman invers: nu s-a putut lipi nici de noi, nici de gabori. Păcat de el, că avea un suflet bun, la urma urmei... Mai știți ceva de el?”

Tata i-a povestit pe scurt ceea ce aflase despre evadarea lui kir Sotir în martie '53, când se spune că pur și simplu a sărit peste gardul de sârmă ghimpată de peste doi metri înălțime și dus a fost. Alte amănunte nu mai știa. Ciurunga a oftat prelung, a tăcut o vreme, după care a zis, tot cu voce joasă: „Eram de față când a evadat, dacă evadare se poate numi ce-a făcut el. Era într-o zi mai mizerabilă decât seara

asta, atât de mizerabilă încât am fost întorși de la muncă, ceea ce nu se mai întâmplase de cel puțin un an de zile. Atât de mizerabilă încât, la întoarcere, gardienii nici nu ne-au mai obligat să îngânăm *La Canal să ștergem pata*, erau și ei zgribuliți de vai mama lor. Și, când am ajuns la barăci, comandantul lagărului, locotenentul-major Tiberiu Lazăr – blestemat să fie în vecii vecilor! – a ordonat să se facă apelul, să fim numărați, să fie verificată ținuta, să se facă inventarul uneltelor. În zloată și frig! Și-atunci, fără de veste, sub ochii căscați de uimire ai comandantului și ai tuturor, dușmanul poporului Sotir, fără să scoată un sunet, și-a luat pur și simplu avânt, ca la săritura cu prăjina – deși n-avea nicio prăjină – și-a sărit peste sârma ghimpată. Gard de peste doi metri, poate trei. Și asta în timp ce comandantul, turbat, urla cu spume la gură: Foc! Foc!! Foc!!! Trageți, bă, ‘tu-vă dumnezeii mamelor voastre de impotenți! Iar gloanțele șfichiuiiau ca limbile de vipere în jurul grecului”.

După o pauză tristă, Ciurunga i-a mai spus tatei: „Timp de o săptămână încheiată l-au căutat și-n gaură de șarpe. Comandantul Lazăr era înnebunit de furie, deoarece urma să predea comanda lagărului și să plece-n altă parte, probabil o fi fost vreun fel de avansare pentru el, așa că n-avea nevoie de asemenea întâmplări tocmai atunci. De-aia l-au căutat cu atâta disperare, dar n-au găsit nimic-nimic, nici măcar vreun firicel de urmă dincolo de gard, parcă se evaporase-n cer. Iar pe noi, pe cei din detașamentul lui, drept pedeapsă, ne-au scos la muncă treizecișase de ore neîntrerupte, fără somn, fără pauze, fără mâncare, fără apă. Noroc că a mai plouat în tot acest timp, așa că stăteam cu fețele-n ploaie și lăsam să ni se scurgă apa-n gură ca să ne mai potolim setea... Oricum, să știți că nu-i port pică. Cătuși de puțin. Să te ferească Ăl-de-Sus să fii pus să faci alegeri într-o situație ca aia în care am fost noi acolo. Poate că alegerea lui n-a fost cea care ar fi trebuit să fie, dar, una peste alta, timp de trei ani, împreună am spintecat Dobrogea cu lopata”. Și a plecat din nou afară, dar se vede

că de data asta a fost cu folos, fiindcă nu s-a mai întors în sala de așteptare.

Ei bine, din toată relatarea tatei, pe lângă amănuntele legate de kir Sotir, mi-au rămas în memorie două detalii: numele de Ciurunga, care suna într-un anume fel, și expresia aia, *împreună am spintecat Dobrogea cu lopata*. Târziu de tot, în anii din urmă, citind întâmplător printr-un ziar o știre scurtă despre moartea unui poet pe nume Andrei Ciurunga, am căutat să aflu mai multe despre el și, surpriză: pe lângă faptul că toate detaliile pe care acesta i le relatase tatei s-au confirmat, am mai și descoperit că era vorba de un poet – nici prin cap nu-mi trecuse că putea să fie vorba de un poet – care fusese chiar supranumit „poet al Canalului”: în timpul detenției în acel lagăr blestemat, el compusese în minte o mulțime de poezii, pe care le împărtășise și celorlalți deținuți și care circulau subversiv, din gură în gură, printre așa-zișii „dușmani ai poporului” (cu excepția lui kir Sotir, care s-a ferit de o asemenea tentație; dar, apropo, să știi că nici poetul nostru n-a scăpat de pactul cu diavolul – culmea! după închisoare!). Și, cercetând mai îndeaproape subiectul, am aflat și de unde venea expresia de care ziceam, era dintr-un poem din care și acum mai am în minte două strofe:

Trudind, flămânzi de cântec și de pâine,
înjurături și pumni ne-au fost răsplata.
Să facem drum vapoarelor de mâine,
am spintecat Dobrogea cu lopata.

Istoria, ce curge-acum întoarsă,
va ține minte și-ntre foi va strânge
acest cumplit Danubiu care varsă
pe trei guri apă și pe-a patra sânge.

Cât despre kir Sotir al nostru, iată, a avut trei mari ocazii în care ar fi putut să-și îndeplinească dorința fierbinte de a fi acceptat, dar ceva i-a lipsit, în ciuda strădaniilor lui. La fel ca lui Petru, i-a cântat cocoșul de trei ori...

Hai să mai vărsăm o picătură de vin pentru pomenirea lui.

ART CITY reading

ROMÂNIA
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS” GALAȚI
UNIREA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA
FILIALA SUD-EST

Consiliul Județean Galați
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”
Uniunea Scriitorilor din România
Filiala Sud-Est

RMN

poetic

INVITAT SPECIAL:
Bogdan O. Popescu
scriitor
și medic neurolog

Amfitrion:
Florina Zaharia

„Totul depinde de
creierul nostru!”

„Poezia se află în toate, nu
doar în limbaj ci și în știință!
Fie că scrii literatură sau
dezvolți neuroștiințele, tot
despre creativitate este vorba.”

Sala de Spectacole CCDJ
18 iulie 2025 | 18:00
Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați
Str. Domnească, nr. 41

Consiliul Județean Galați și Centrul Cultural „Dunărea de Jos” în parteneriat cu Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Sud-Est au organizat vineri 18 iulie 2025, ora 18.00 la Sala de spectacole o seară de poezie cu Bogdan O. Popescu, scriitor și medic neurolog.

Autodenunț

Gheorghe BACALBAȘA

Pentru un doctor adusul vorbeii despre minuni dumnezeiești este o îndeletnicire periculoasă. Până și în România creștin ortodoxă, icoanele de pe pereții spitalelor sunt pentru suferinzi, nu pentru doctorime. Doctorul nu are nimic dumnezeiesc, doctorul e parte lumească. Așa că dacă chiar vede ceva ar face bine să își țină gura.

A existat un intern de spital la Lyon dispus să creadă în cele de necrezut și care a fost martorul unei vindecări miraculoase la Lourdes pe care a început să o documenteze în mod științific.

Doctorimea masonică și republicană de început de secol XX l-a taxat scurt.

A devenit un ciumat nefrecventabil și în fața ușilor închise a fost nevoit să se bejenărească.

Arătat prin Canada și apoi la Institutul Rockefeller din State unde a descoperit culturile de celule și sutura vasculară devenind cel mai tânăr laureat al premiului Nobel.

Numai că eu nu eram Alexis Carrel, ci un biet ginecolog care a lucrat la Spitalul 23 August, devenit după revoluție, când s-au sfințit toate, sfântul Pantelimon situat pe rămătura de blocuri ce deschide drumul spre răsărit al Bucureștilor. Blocarii erau clienții noștri ca și mahalagii cumsecade amestecați cu urmașii triburilor de la poalele Himalayei așezați dincolo de pospaiul de blocuri. Și mai erau și locuitorii satelor din jur: Brănești, Pasărea, Cernica, Tânganu... Și tot din satele acelea se recruta și personalul spitalului: asistentele,

infirmierele, brancardierii. Era așa o horă mare și solidară care mergea înainte indiferentă la schimbare de vremuri. Și care se conducea după legi proprii. Erai de al ei sau nu erai de al ei.

Și într-o zi mi-a fost adusă o pacientă, o țărancă din satele acestea din jur. Mergea vorba că m-aș fi priceput în probleme de sterilitate. Nu mă pricepeam. Avusesem câteva succese, așa la plesneală. Și făceam parte din horă. Blondă, bondoacă, cu zâmbet tâmp și privire senină. O ialoviță. Nu dădea roadă.

Aducătorul mărunțel, negricios, rău, dar cu credință în doctori.

Am început cu ce era mai simplu. I-am făcut o histerosalpingografie, adică i-am injectat o substanță de contrast prin colul uterin ca să văd cum stă cu uterul și cu trompele.

Trompe nu avea mai deloc. Parcă fuseseră tăiate cu fierăstrăul. Nici gând de copii. Numai că eu aveam o problemă. Că fetele de pe secție care mă recomandaseră mi-au atras atenția:

- Dom' doctor, vedeți că e treabă subțire!

Cu dus-întors. Că dacă nu rămâne gravidă bărbat-su a zis că o lasă. Că la noi nu-i ca la oraș. Vedeți dumneavoastră cum faceți!

Și eu eram în horă. Trebuia să livrez.

Bărbatului i-am spus pe un ton academic privindu-l în ochi:

- O să-ți nască! Dar durează!

Țăranul român e de felul lui suspicios, convins mai tot timpul că autoritățile îl înșeală.

Dar el m-a crezut. Pentru că mintea lui neîncrezătoare nu concepea că ar fi putut fi mințit pe banii lui. Că de plătit, mă plătise. Cu ea a fost mai greu. Și ei i-am comunicat același lucru. Numai că în privința femeii era mai complicat. Speranța trebuie întreținută prin acțiuni rituale. Trebuia să facă ceva. Și nu puteam să îmi bat joc și îi dau un tratament pentru o afecțiune care era oricum fără leac. Nu eram un escroc. Manageriam o situație fără ieșire. Și brusc mi-am amintit de părintele Argatu de la Cernica. Părintele Argatu era o legendă a Bucureștilor. Un fel de Arsenie Boca la scară mai mică. Și unul și celălalt anticomuniști. Și unul și celălalt au făcut pușcărie. Părintele Argatu te dezlega de trecut și îți citea viitorul.

Pe părintele Argatu l-am cunoscut cumva indirect, dar personal. Ne luaserăm loc de veci în cimitirul Mănăstirii Cernica. Și la câteva săptămâni odată mergeam la slujbă la mănăstire, la biserica cea nouă din deal. Soția mea era iubitoare de Dumnezeu iar eu îmi iubeam soția. Ea se ruga înăuntru, iar eu stăteam afară, unde îmi țineam și copilul, așa mai la fereală.

După slujbă a apărut el urmat de liota de admiratoare. Scund, vânjos, cu privirea ageră a străbătut curtea în diagonală, s-a apropiat de copil, i-a spus pe nume, i-a spus cât te-am așteptat și i-a oferit o cruciuliță. Pe mine nu m-a învrednicit. Dar l-am ținut minte. Și în ceas de cumpănă mi-am zis: Ecce homo! Așa că i-am explicat femeii că singurul care o poate ajuta este părintele Argatu, pentru că părintele e mâna lui Dumnezeu, este sfânt și face minuni. Să se ducă la el să-i citească din carte, dar nimic nu va funcționa dacă din partea ei nu va fi credință puternică.

În timp ce articulam cu solemnitate cuvintele, mintea mea îmbrățișa sugubăț și duios ialovița și călugărul deopotrivă. Mă pliam după țară. Bizanțul de după Bizanț. Românică. Și mă credeam și deștept, dobitocul de mine. Apoi am uitat. Numai că după un an am dat pe coridorul spitalului peste o gravidă blondă,

bondoacă cu burta la gură.

- Dom doctor, mă mai țineți minte? Eu sunt aceea pe care ați trimis-o la părintele Argatu. Nu fusese urmărită prenatal, nu dorea serviciile mele, în ochii ei eram un individ fără importanță. A născut la grămadă un băiețel sănătos și dolofan pe care l-a luat și a plecat placid acasă. Zâmbea mai tot timpul. O tută. Săracă cu duhul!

Și atunci m-am iluminat. Am înțeles. Fericiți cei săraci cu duhul că al lor este împărăția cerurilor.

Întâmplarea m-a tulburat, dar mi-am ținut gura. N-a aflat-o decât frate-meu. Că eram doctor și doftoreala e treabă lumească. Ce nu înțelege se pune între paranteze și se merge mai departe. Acum că am ieșit din sistem și mă așteaptă Cernica mă autodenunț:

Domnilor, dragi tovarăși,

Am fost martor la un miracol medical de natură divină.

Traian Popescu: unde sunt iubirile de altădată?!

Gheorghe LATEȘ

Ni s-a sugerat, pe căi nebănuite, să luăm în atenție critică un autor mai puțin cunoscut, dar care are deja la activ două volume de versuri apărute la Editura Brumar, primul din 2001 (*Vânătorul de clipe albastre*) și cel de-al doilea din 2004 (*Podul cu vise*). Ambele au beneficiat de aportul grafic al lui Valeriu Jubinschi, ale cărui ilustrații în alb-negru vin să acompanieze și într-un fel să comenteze de pe coperta celor două volume o dominantă în albastru în cazul primului și în roșu violaceu la cel de-al doilea. Aportul grafic e completat de cel editorial și tipografic, în ultimă instanță. Pe cele 4 manșete ale celor două volume se rețin o fotografie a autorului la copertile 2 și 6, flancate de crochiuri de poeme, în patru ipostaze manșetare.

Editorul și tipograful (Monitorul Oficial) au conlucrat din plin pentru a realiza un produs editorial de o eleganță rafinată. În condițiile în care piața cărții de poezie e destul de rarefiată, un efort de punere în operă editorială atât de elegantă justifică strădania actorilor implicați în punerea în scenă, chiar dacă efectul comercial e unul redus.

Se scrie și se publică multă poezie (mai mult ca niciodată), uneori meritorie, alteori îndoielnică, încât îi e greu cronicarului

să cuprindă întreg fenomenul.

Cât poate reține istoria literară din toată această avalanșă de autori în zeci de volume la activ e greu de spus, oricum selecția e problematică și aleatorie. Nu toți poeții sunt purtători de drapel, uneori cei din spatele stindardului sunt mai semnificativi decât cei care s-au repezit să-l fluture emfatic.

E și cazul lui Traian Popescu, aparent unul din mulțime, care însă surprinde prin actul liric matur și personalizat încă de la primul volum și crește valoric odată cu cel de-al doilea. Pe copertile 4 ale celor două volume, Cornel Ungureanu și Monica Pillat fac exegeza sumară a celor două evenimente editoriale care anunță nașterea unui poet, chiar dacă evenimentul se produce la o vârstă matură, vine din partea unui ins cu o profesie literală și fără o practică revuistică prea intensă. Și totuși autorul celor două volume probează o maturitate poetică remarcabilă, chiar dacă nu e afiliat vreunei grupări, școli sau curent/generație. Experiența sa poetică vine din lectura atentă a poeziei și evident dintr-o vocație primordială pentru sensibilul din eul său profund. De la un volum la celălalt e observabilă o creștere valorică, un aport de livresc, de amploare a textelor, în marea lor majoritate confesivă.

E multă experiență de viață în toate acestea și e evident să fie așa, numai că autorul nu rememorează fapte, ci rescrie emoții și stări pe care le-a trăit. E în toate acestea o doză semnificativă de nostalgie, potențată, poate, de trecerea anilor. Privirea spre înapoi e una regresivă, însoțită însă de o perspectivă melancolă, evident prospectivă.

Din aceasta sintagma asupra căreia vor poposi puțin.

Starea de poezie nu se confundă cu starea poeziei, chiar dacă diferența e dată de o prepoziție simplă. La cea din urmă, ne-am referit succint anterior, constatând creșterea exponențială a numărului de poeți și a volumelor de versuri ale acestora. Se pare că e mai facil să scrii versuri decât proză, cât despre dramaturgie ce să mai vorbim.

Explozia cantitativă e suspectă și alarmantă: cât din aceasta va rezista la examenul timpului, câți autori și câte volume va putea reține istoria literară din ultimii 30 de ani. Sunt întrebări care ne preocupă și la care nu avem decât răspunsuri parțiale.

Piața cărții de poezie e în declin accelerat, ceea ce nu înseamnă însă că tipul acesta de scriitor trebuie abandonat, că nu pot apărea ex nihilo fenomene inovatoare în arta versificației, că noi nume, care să devină lideri ai generației, nu sunt posibile. Mizăm pe un respiro de moment, pe o iluminare interioară a istoricilor literare care vor trebui să dea la o parte mult moloz liric pentru a găsi piatra rară cu străluciri diamanții.

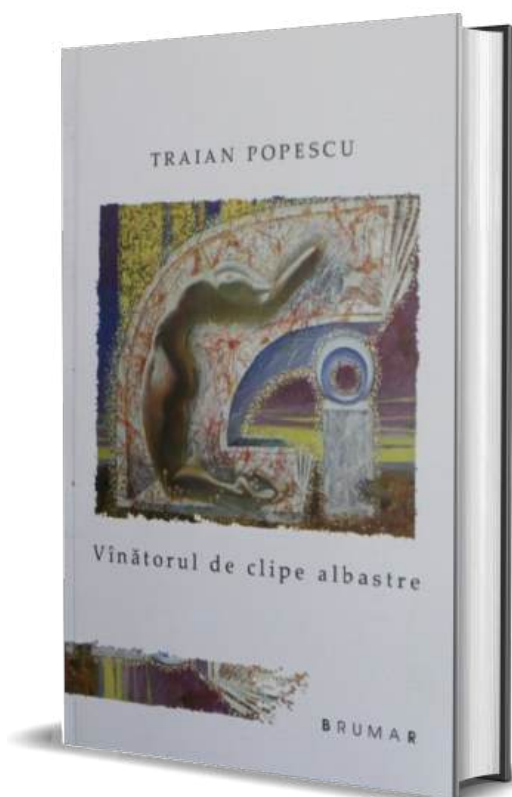
Revenim la prima sintagmă „starea de poezie” care nu se confundă cu inspirația, deși are câte ceva din aceasta. Ea e analogă cu starea de rugăciune pe care credinciosul o trăiește la intensitate maximă, încât lumea reală rămâne undeva departe, iar el trăiește cu intensitate, în extaz, experiența christică. La acestea două am adăuga, nu din motive misogine, starea de conversație, specific

feminină, astfel încât două femei, care spun una-alta, nu mai aud și nu mai văd nimic din ce e în jur. E și aceasta o stare de grație, deloc negativă, potențată poate de lipsa conversației față în față, trimisă în derizoriu de Internet. De unde îi vine autorului celor două volume de versuri (un al treilea e în stadiu avansat de redactare) acest apetit liric e o întrebare care ne preocupă. Lumea, așa cum o trăim și o percepem astăzi, s-a născut după ce cuvântul s-a metamorfozat în vers, din rațiuni mnemotehnice și religioase. Să nu uităm că în China acum 5.000 de ani se scriau poeme care erau multiplicare apoi de scribi, în timp ce în lumea occidentală alergau după semințe, fructe și sălbăticiuni. Diferența de 2000 de ani între noi și Orient e evidentă și greu surmontabilă.

Autorul, Traian Popescu, are lecturi consistente din texte vechi Talmudice (*Cântarea Cântărilor*), din cele grecești și latine ale Antichității, din cele biblice și le inserează în structura poemelor sale, la modul discret dar persuasiv.

Pe bună dreptate, graficianul Valeriu Jabinschi le folosește în crochiurile sale cu temă religioasă. Autorul știe diferența dintre vers și verset, cel din urmă o traducere brută a textului poetic, refăcută oarecum de Gheorghe Tomozei în volumul ce vrea revalorizarea *Cântării Cântărilor*; numai că o traduce a traducerii e mai mult decât o traducere și de aceea recuperarea e mai degrabă o nouă trădare (Traduttore traditore).

Ce are în comun autorul cu textele talmudice incluse în *Vechiul Testament* al *Bibliei* creștine e tema iubirii, din care face o dominantă a universului său liric. Îl vedem mai degrabă ca pe un adept al orfismului precreeștin sau topit în substanța acestuia. Iubita, iubirile de altădată, devin pretext pentru o recuperare infernală, doar în intenție poematică, nu și în faptă

perceptibilă prin simțuri. Iubita și iubirile din alte vremuri sunt aidoma Euridike pe care Orfeu are șansa s-o readucă în lumea reală, cu condiția de a o seduce prin Logos și Melos până la ieșirea din Hades, lume care și-a deschis porțile pentru această aventură existențială, aidoma celei christice... Iisus fiind și el coborât în Infern.

Prefăcând-o în iluzie, proiectând-o în ideal și fixând-o în memorie, Orfeu refuză alte ispite feminine bacantele, care, din răzbunare îl sfășie și-l dezmembrează. Mitul grec al iubirii fără limite a avut și are încă un impact cultural remarcabil în spațiul european, devenind un șablon (patern) al trăirilor, al emoțiilor, al iluziilor. Autorul celor două volume în discuție critică calcă, cu voie sau fără voie, pe unele arheului poeziei și face din tema iubirii o constantă a liricii sale, potentată de grafica hieratică.

Dacă în primul volum, cel de debut, se observă cu ușurință modalitatea construcției etapizate: poemele scrise în timp se adună în final, cu creșteri valorice evidente, în cel de-al doilea unitatea textuală este evidentă, doar mici variații de tensiune lirică mai lasă interstiții între textele alcătuitoare. Un al treilea volum, în curs de elaborare sau chiar de editare, va elimina cu certitudine aceste ezitări conceptuale, iar vocația lirică certă a autorului îl va proiecta în spațiul eterat al valorilor consacrate. Abia atunci, o cronică la noua apariție editorială va putea emite judecăți de valoare nuanțate și demonstrate.

Cromatica, limbaj și fantasmare

Raluca PĂTRU

Scopul artei este de a reprezenta o realitate ireprezentabilă, un obiect care scapă rigorilor realității concrete, care lipsește. În locul vidului, al golului lăsat de această lipsă în pictură, apare obiectul fantasmă. Între ceea ce este reprezentat și ceea ce rămâne de reprezentat, artistul, dar și privitorul, un celălalt, crează împreună plăcerea artei.

Acest proces permite picturii să capteze privirea celuilalt și să semnifice pentru acesta ceva ce anterior îi era invizibil. Și astfel în triumful artist, operă, celălalt ia naștere sensul, simbolul, obiectul fantasmă.

Albumul *Retorici ale culorii* (Editura Militară, București, 2025) ne aduce mai aproape opera a treizeci de artiști care au expus de-a lungul ultimilor ani în sălile Cercului Militar Național bucureștean. Ce face special acest album este reușita poetului, eseistului și criticului Octavian Mihalcea de a coagula într-o experiență unitară, dar în același timp eclectică, opere atât de diferite. Cititorul albumului trece de la o cronică la alta și de la o operă la alta lin.

Se reușește astfel neutralizarea clivajului între limbajul verbal și limbajul artistic. Ești întâi cititor apoi privitor, apoi iar cititor și din nou privitor. Lumea internă se populează cu obiecte noi, vii, care provoacă cu adevărat plăcerea limbajului

artistic dar și a celui verbal. Nu este ușor să fii cronicar de artă, e un dans dificil pe un fir subțire care separă două extreme, fie că aluneci într-o parte sau în cealaltă din păcate rezultatul este același, plăcerea artei dispare și simbolul nu ajunge să se formeze.

Octavian Mihalcea reușește prin cronicile din *Retorici ale culorii* să facă magistral acest travaliu paradoxal, nu numai că nu ucide plăcerea artei, dar aduce fix atâta claritate cât este necesară astfel încât fantasma să nu se spargă, ci din contră să devină mai puternică, astfel încât cititorul devenit privitor și privitorul devenit cititor să își îmbogățească lumea internă.

Un altar pentru păsări

Marin RADA

UN ALTAR PENTRU PĂSĂRI

Pot spune că abia acum
învăț să trăiesc,
somnul nu mai are putere
asupra minții,
trupul se hrănește
dintr-o carte veche
în care nimeni
nu găsisese înțelepciunea,
acolo ar putea să fie
un altar pentru păsări,
ori pentru tăietorii de lemne
care își pun la uscat
cămășile biciuite
până la sânge...

Toți ar putea
să poarte aripi de îngeri,
în vreme ce amurgul
tulbură cerul
și plânge...

CASĂ UITATĂ

Adâncite în gânduri,
casele își trăiesc singurătatea
până la rădăcini.

Ele ar întinde o mână
peste iarba sălbătică,

peste cântecele
cu miez de răcoare,
lăsate de păsări
pe frunzele arse de necredință
și amânare.

Marginea lumii este fereastra
cu văzduhul prins de obloane,
la care nimeni nu mai visează,
nu se mai deosebesc anotimpurile,
toate au aceeași culoare.

Dimineața, hohotul de plâns
al cireșului înflorit,
se aude din depărtare...

ORFEU

Flășnetarul a adormit
sub nukul bătrân
de la marginea drumului,
câinele său visează
felii mari
din jumătatea de lună,
nu se mai aude niciun zgomot
în lumea de dincolo,
doar Orfeu
numără bătăile inimii
de la o margine la alta
a unui gând...

Anul centenar al patriarhiei române

Radu MOȚOC

Anul 2025 marchează două momente deosebite din viața Bisericii Ortodoxe Române: 100 de ani de la ridicarea sa la rangul de Patriarhie (4 februarie 1925) și 140 de ani de la recunoașterea Autocefaliei sale (25 aprilie 1885).

Urmare scrisorilor adresate în aprilie 1885, de către Mitropolitul Calinic Miclescu (1822-1886), și de ministrul cultelor și instrucțiunii, Dimitrie A. Sturdza (1833-1909), prin care s-a cerut recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, în ziua de 25 aprilie 1885, Patriarhul Ecumenic Ioachim al IV-lea a trimis aprobarea de autocefalie.

În ziua de 1 mai 1885, a fost emis *Decretul regal* privind aprobarea autocefaliei prin care Patriarhia de la Constantinopol recunoaște Biserica Ortodoxă a Regatului României ca autocefală.

După patru decenii în februarie 1925, la propunerea Mitropolitului Pimen Georgescu al Moldovei și Sucevei, Sfântul Sinod a hotărât în ziua de 4 februarie, înființarea Patriarhiei Române.

Fig. 1 Timbrul cu valoarea nominală de 25 lei

Această decizie a fost consecința directă a faptului că, după Primul Război Mondial, România și-a recuperat provinciile sale istorice (Basarabia, Bucovina și Transilvania) aflate atunci sub stăpânire străine, formând astfel România Mare la 1 decembrie 1918.

În mod spontan și firesc, ortodocșii români din respectivele provincii s-au unit cu Biserica Ortodoxă Română, reușind pentru prima oară în istorie unificarea Ortodoxiei românești.

Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române din 1885 și ridicarea ei la rang de Patriarhie în 1925, au fost rezultatul unei strânse cooperări între Biserică și Stat, mai ales în plan diplomatic.

Aceste două aniversări, cu semnificații deosebit de importante pentru spiritualitatea și demnitatea noastră națională, crează prilejul, dar și datoria de a omagia cu recunoștință memoria tuturor acelora care s-au ostenit pentru recunoașterea oficială a Autocefaliei Ortodoxe Române și dobândirea rangului ei de Patriarhie.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a stabilit ca în anul 2025, în cadrul manifestărilor dedicate acestor aniversări să aibă loc proclamarea solemnă a canonizării unor mari duhovnici misionari români propuși spre canonizare¹.

Legea care instituie **Anul Centenar al Patriarhiei Române în 2025** a fost promulgată la 9 martie 2024 de către președintele Klaus Iohannis.

Printre ce 16 cuvioși și mărturisitori ai Ortodoxiei românești din perioada comunistă se numără și Sfântul Cuvios Arsenie Boca de la Prislop, Sfântul Preot Dumitru Stăniloae și Sfântul Cuvios Sofian Boghiu de la Antim².

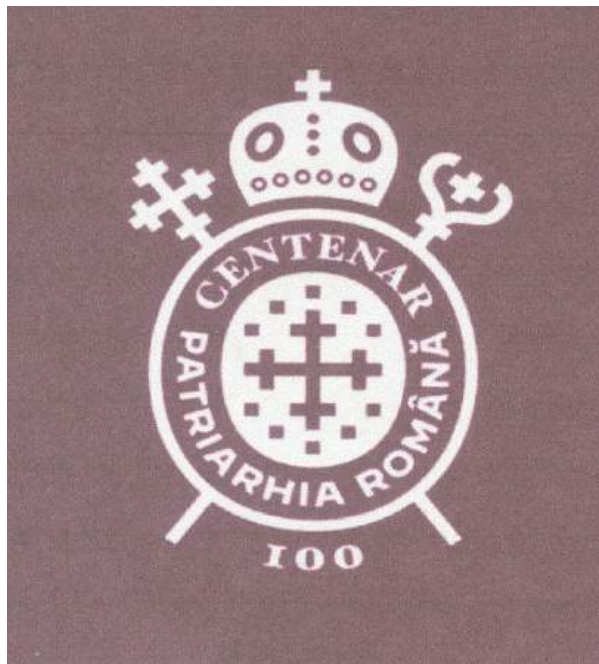

Fig. 2 Sigiliul Centenar al Patriarhiei Române

1 Ziarul Lumina, 2025- Anul Centenarului Patriarhiei Române,- din 5 ianuarie 2025

2 Andeea Preda, 2025 – Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române, Agerpres, pag, 2,3

Sigiliul Centenar, este simbolul principal al identității Centenarului Patriarhiei Române. Acest sigiliu cuprinde numărul 100 și un format din 2 ovale și Crucea Patriarhală, ca element central. Dar utilizează mai multe simboluri specifice arhieresti, prezente și pe blazonul Patriarhal, precum mitra, crucea de procesiune și cârja episcopală. Cele 10 puncte adiacente crucii din centrul sigiliului reprezintă cele 10 Mitropolii ale Patriarhiei Române³.

O serie de evenimente vor avea loc cu prilejul acestui centenar printre care menționăm câteva:

- În perioada 13-17 mai 2025 va avea loc la București, Simpozionul internațional de Teologie dedicat Anului Centenar și împlinirii a 1.700 de ani de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea.
- Sfințirea Catedralei Naționale și deschiderea ei pentru slujbe, va avea loc duminică 26 octombrie 2025. Catedrala Națională va fi sfințită de Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului și de Patriarhul Daniel al Bisericii Ortodoxe Române⁴.

Fig. 3 Colița filatelică cu valoarea nominală de 25 lei

3 Sorin Ioniță, *Patriarhia Română intră în Anul Centenar*, pag. 1-3

4 Alexandru Boboc, *Date venimși eente importante ale Anului Centenar 2025 în Patriarhia Română*, pag. 2.

Este demn de remarcat faptul că **Romfilatelia** a onorat acest eveniment cu o emisiune filatelică pe care a intitulat-o: **ANUL CENTENAR AL PATRIARHIEI ROMÂNE**.

Marca poștală a emisiunii cu valoarea nominală de **25 lei** reproduce un portret aflat în patrimoniul Patriarhiei Române, care îl reprezintă pe Mitropolitul-primat Nifor Rusailă, aflat la cârma Bisericii Ortodoxe Române începând din anul 1865, aparținând unei perioade de intensă strădanie a Bisericii pentru obținerea Autocefaliei.

Colița filatelică reproduce în imaginea mărcii poștale cu valoarea nominală de **25 lei**, portretul primului Patriarh al României – Miron Cristea (1925-1939). Tot pe această coliță apare fațada Catedralei Patriarhale, la care se adaugă 6 medalioane - portrete ale celor 6 patriarhi români din 1925 până în prezent.

Plicul „prima zi” redă, alături de imaginea Icoanei Anului Omagial „Soborul Sfinților Români”, sigiliul simbolic al Anului Centenar al Patriarhiei Române și o vedere parțială a fațadei Catedralei Patriarhale.

Fig. 4 Plicul „Prima zi” numerotat și obliterate cu ștampila 04.02.2025

Plicurile sunt echipate cu timbrul emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi” – 04.02.2025⁵.

Merită teoate felicitările noastre **Romfilatelia** pentru abordarea acestei emisiuni filatelice dedicate unui eveniment cu totul special, Anul Centenar al Patriarhiei Române.

DICȚIONAR

Artiști plastici gălățeni (216)

Corneliu STOICA

CARAMAN, Cosmin-George – pictor, grafician. S-a născut la 17 ianuarie 2001 în Galați. A absolvit Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați, Secția Arte Plastice (2020) și Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte, Secția Pictură (2023). Masterat la aceeași instituție de învățământ artistic superior (2025).

Membru stagiar al Filialei Galați a U. A. P. R. (2025). *Participări la expoziții de grup (Selecție):* „Portretul în Desen și Gravură”, Biblioteca „Eugene Ionesco”, Galați; Expoziția Societății Artiștilor Figurativi din România, Muzeul de Artă Vizuală, Galați (2019); „Atelier”, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați (2021, 2022), Galeria de Artă Brăila (2022), Casa Artelor Galați (2023), Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad; Galeria de Artă „Gheorghe Naum” Brăila (2023) și Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui (2024); „Apostolat la Dunărea de Jos”, expoziție de icoane, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați (2021); „Lumină, Culoare, Rugăciune”, Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos; „Brâncuși văzut în 145 de portrete, expoziție virtuală, Pavilionul României, Expo 2020 Dubai; Anuala de Artă Plastică Religioasă și Restaurare, Muzeul Național al Satului „Dimitrie

Gusti”, București (2022, 2023); Bienala Națională de Grafică „Constantin Găvenea, Muzeul de Artă Tulcea (2022, 2024); „Carte - Obiect, Galeria de Artă „Serfioți” Galați (2022); Expoziția Concursului Internațional „Martha Bibescu”, ediția a IV-a, Palatul Mogoșoaia, București; Bienala Națională de Artă Plastică „Lascăr Vorel”, ediția a XVIII-a, Piatra Neamț; Expoziția Laureatilor

ediției a II-a Concursului Internațional de Artă Plastică „Gheorghe Petrașcu”, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu”, Tecuci; Bienala de Gravură „Gabriel Popescu” Târgoviște (2023); „Arta Prezentului”, Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad; Expoziția-Concurs „Catalizator de începuturi”, Asociația „Cred în România”, ARCUB, Hanul Gabroveni, București; Salonul de toamnă al Filialei Galați a U. A. P. R, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu” Galați; „Contemporary Drawing in Romania 2024”, Scemtovici & Benowitz Gallery, București (2024); „Confluente în ianuarie”, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”; Bienala „Prezentul în Artă”, Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad (2025). *Participări la Tabere de creație:* „Demersuri artistice pe Valea Râmnicului-Sărat (2021, 2022, 2023). *Distincții:* Premiul II Pictură, Concursul Național de Arte Plastice „Camil

Ressu” Galați (2018); Premiul III Grafică, Concursul Național de Arte Plastice „Camil Ressu” Galați (2019); Premiul de Excelență Desen, „Portretul în Desen și Gravură”, Galați (2019) Premiul III Grafică, Concursul Național de Arte „Margareta Sterian, Buzău (2020); Premiul I, Concursul Internațional de Arte Vizuale „Brâncuși văzut în 145 de portrete” Târgu-Jiu (2021); Semifinalist – Art Renewal Center International Salon Competition, New Jersey. S., U. A. (2021); Premiul II, Concursul Internațional „Martha Bibescu”, ediția a IV-a, București; Trofeul Concursului Internațional de Artă Plastică „Gheorghe Petrașcu”, ediția II-a, Tecuci (2023); Mențiune, Bienala de Gravură „Gabriel Popescu”, Târgoviște (2023).

Debutând expozițional încă din clasa a XII-a alături de artiști profesioniști, Cosmin-George Caraman a abordat în

Caraman Cosmin - George - Reverie

creația sa portretul, peisajul și natura statică, folosind diverse tehnici: ulei pe pânză, lemn sau pe hârtie, pastel, grafit, cărbune, gravură și chiar pictură și sculptură digitală. Modalitatea de exprimare preferată este hiperrealismul, fiindcă mărturisește artistul, *„acest mod de reprezentare mă ajută să redau detaliile dorite, fără a mă îndrepta spre fotorealism”*

Una din preocupările sale o constituie aprofundarea și reprezentarea figurii umane prin intermediul portretului. Stau mărturie în acest sens galeria de lucrări care conțin reprezentări ale unor personaje în imaginea cărora artistul urmărește să redea atât caracteristicile fizionomice cât și pe cele psihologice ale acestora. Chipul bătrânei din lucrarea „Înțelepciune” este expresia cumpătărilor, calmului și echilibrului, al unui parcurs de viață asupra căruia timpul și-a caligrafiat amprente. Privirea este îndreptată prin lentilele ochelarilor spre un punct fix, dar caută parcă mai mult spre interiorul ființei, ca și cum ar încerca aduceri aminte care i-au marcat existența. Tușele meticuloase, redând cele mai fine detalii, distribuția ingenioasă a luminii și umbrei, coloristica de mare sobrietate, întreaga textură obținută, dau figurii personajului o înfățișare gravă, impunătoare. Adolescența din „Ecouri ale tăcerii” este ipostaziată din profil. Este absorbită de gânduri și nedispusă să intre în vorbă cu cineva.

Claudia din tabloul cu același titlu, o ființă sensibilă, fragilă, trăiește un sentiment de teamă, ca și cum s-ar afla în fața unei situații necunoscute. Andreea exprimă jovialitate, iar lumina care-i brăzdează fața îi conferă un aer de încredere, de speranță în atingerea unei năzuințe („Andreea”). Amber este pictată cu lumina căzând frontal pe mijlocul figurii. Tușele energice au darul să transmită privitorului seriozitatea, vitalitatea și robustețea spirituală a unui personaj feminin adorabil („Amber”). Bărbatul din lucrarea „Kratos”, ușor melancolic, are trăsături

Caraman Cosmin - George - Înțelepciune

Caraman Cosmin - George - Ecourile tăcerii

ferme, figura lui exprimă vigurozitate.

De remarcat în portretistica lui Cosmin-George Caraman interesul manifestat de acesta pentru evidențierea cu deosebire a laturii dramatice a ființei umane, fapt reflectat și de titlurile metaforice ale unor lucrări: „În derivă”, „Singură în întuneric”, „Cenușa gândurilor”, „Eclipsa”, „Soartă respingătoare”, „Partea greșită a Raiului”, „Cât respir, sper”, „Demascarea omului”. În ultima, de pildă, un triptic cu o reprezentare simbolică, protagonistul, înfățișat în trei ipostaze diferite, este un bărbat care a trăit mirajul călătoriilor pe mări și oceane, a cunoașterii unor locuri și oameni care l-au fascinat, a beneficiilor materiale și a unei experiențe de viață inedite, dar care ajunge la concluzia că tot mai bine este acasă, în țara lui, în mijlocul familiei și al celor dragi. Ghiociei, cele dintâi flori ale primăverii, simboluri ale purității, speranței și reînnoirii, prezenți cu albul lor imaculat în spațiul plastic, devin simboluri ale renașterii personajului, ale liniștii sufletești și bucuriei pe care le simte acesta atunci când se află printre ai săi.

Tablourile reprezentând peisaje conțin aspecte din mediul acvatic sau din zona montană a Vrancei. Ele sunt executate fie în tehnica gravurii (ac rece), în sepia, pastel sau ulei și evocă priveliști cu bărci la malul apei, arbori, stufăriș, păsări în zbor, cai la adăpat și oameni care-i însoțesc sau prezintă imagini ale peisajului fermecător al Vrancei, imortalizate pe pânză într-o cromatică tonifiantă, vibrantă, proaspătă, care emană poezie și creează o stare de relaxare și bună dispoziție.

ARHIVĂ FOTO

1. Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului ed. a XVIII-a,
21 - 24 august 2025

CRONICĂ

3. Scindările din penumbră - Octavian Mihalcea
19. Restul nu este tăcere, ci poezie. Rânduri despre o presupusă „distopie
a apusului” - Adi G. Secară
23. Între ego și alter ego al treilea este binevenit - Adi G. Secară
32. Traian Popescu: unde sunt iubirile de altădată - Gheorghe Lateș
35. Cromatică, limbaj și fantasmare - Raluca Pătru

SERIAL

10. Dunărea Mirabilis - Gheorghe Felea
37. Anul centenar al patriarhiei române - Radu Moțoc

CREAȚIE LITERARĂ

25. Spintecând Dobrogea cu lopata - George David
30. Autodenunț - Gheorghe Bacalbașa
36. Un altar pentru păsări - Marin Rada

TRADUCERI LITERARE

15. O ultimă pasiune II - Carmen Andrei

ART City. Reading City

5. Viață de aruncat - Bogdan O. Popescu, Editura Polirom, 2011
5. Mașinăria de uitare - Bogdan O. Popescu, Editura Național, 2004
29. RMN Poetic - O seară de poezie cu Bogdan O. Popescu - scriitor și
medic neurolog

ARTĂ PLASTICĂ

41. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (216) - Corneliu Stoica

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Școala de Arte

ANUL ȘCOLAR 2025 - 2026

CURSURI	VÂRSTA MINIMĂ	DURATA	DANS POPULAR - 950 lei/an -	6 ani	2 ani
ACORDEON - 950 lei/an -	10 ani	3 ani	GRAFICĂ - 1000 lei/an -	8 ani	3 ani
ACTORIE - 950 lei/an -	10 ani	2 ani	ICONOGRAFIE - 1000 lei/an -	11 ani	3 ani
ARTĂ DECORATIVĂ ȘI DESIGN - 1000 lei/an -	11 ani	3 ani	INSTR. POPULARE Fluier - 950 lei/an -	7 ani	3 ani
ARTĂ FOTOGRAFICĂ - 1000 lei/an -	10 ani	2 ani	ORGĂ ELECTRONICĂ - 950 lei/an -	8 ani	3 ani
CANTO MUZICĂ POPULARĂ - 1100 lei/an -	6 ani	3 ani	PERCUȚIE-BATERIE - 950 lei/an -	12 ani	2 ani
CANTO MUZICĂ UȘOARĂ - 1100 lei/an -	6 ani	3 ani	PIAN - 950 lei/an -	6 ani	5 ani
CHITARĂ CLASICĂ - 950 lei/an -	8 ani	3 ani	PICTURĂ - 1000 lei/an -	8 ani	3 ani
CHITARĂ BAS - 950 lei/an -	10 ani	3 ani	SAXOFON - 950 lei/an -	10 ani	3 ani
CLARINET - 950 lei/an -	10 ani	3 ani	ȚAMBAL - 950 lei/an -	10 ani	3 ani
DANS CLASIC - 950 lei/an -	5-14 ani	5 ani	VIOARĂ - 950 lei/an -	10 ani	5 ani

ÎNSCRIERI - 1 AUGUST - 5 SEPTEMBRIE 2025 - la sediul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”

Str. Domnească nr. 61, tel. 0236-418 400, 0236-415 590

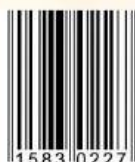
de LUNI până VINERI între orele 10.00-18.00

ADMITERE - 9 - 19 SEPTEMBRIE 2025 - TESTARE GRATUITĂ

DESCHIDEREA ANULUI ȘCOLAR - 22 SEPTEMBRIE 2025, ora 16:00

Sala de Spectacole a Centrului Cultural „Dunărea de Jos”

Suflet către Suflet!

1583 0227